Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkêren hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Tanklarla gelen devrimle gitmelidir!

Yıl:10, Sayı:243
Tarih: 3 Ekim 1983

Seçimlerde geçersiz y y tmez devrimden başka yol faşizmi ezmez

Nizam Sucu

ABD emperyalistleri, gemileriyle, uçaklarıyla Lübnan'a bomba yağdırırken, Türkiye komando birlikleri de Lübnan'daki ASALA kampını bastılar. Kampta kan döktüler, Lübnan'a saldırmış oldular. Türkiye ordusu, çeşitli gerekçelerle başka ülkelere dalıp çıkmayı sıklaştırdı. Açıktır ki, dalıp da çıkmamanın, kalıp komşu halklara bela olmanın yolunu yapıyorlar!

Bunun gibi, 6 Kasım düzmece seçimleriyle de "demokrasiye döndük" yalanını yoğun öne sürebilmenin yolunu yapıyorlar. Ancak öyle görünüyor ki, burjuva muhalefet bile yenip yutulmaz bu yalana suç ortağı olma cesaretini gösteremiyecektir. Nitekim belli tepkiler sızmaktadır.

Faşist Milli Güvenlik Konseyi, Doğru Yol ve SOPED'e seçimleri yasak ettikten sonra, milletvekili adaylarına da yüzlerce veto getirdi. Bağımsız adayların %90'ının veto edilmesi ve bir kısmının istifaya zorlanmasıyla faşist yönetimin kendi kuklaları dışındakilere şans tanımayacağını anlamayan kalmadı. Büyük bir olasılıkla 1984'de yapılması planlanan yerel seçimlere de sokulmayacak olan Doğru Yol ve SODEP'in yöneticileri demeçlerinde üstü kapalı sızlandılar. Bir başka sızlanma haberi de Demirel'den geldi. Demirel'in dış basına bir mektup daha çıkardığı ve Evren yönetiminin sıradan vatandaşın yaşamını dayanılmaz hale getirdiğinden yakındığı duyuldu. Bu mektupta ayrıca "Evrenizmin 83 Türkiye'sinin faşizmi olduğu" değerlendirmesinin de yer aldığı söyleniyor.

Menşevikler, uzun bir süredir Demirel'le cephe yapmaya göz dikmişlerdi. Bu ikinci mektuptan sonra iştahları iyice kabardı. Artık "cephe"den de ileri gidip, AP propagandasına başladılar.

Seçimlerde geçersiz oy kullanma çağrısına başladıkları 24 Eylül günlü radyo yayınında menşevikler halka şunu öneriyorlardı: "Üç partinin üstünü çiz, kendi partinin, AP'nin, CHP'nin, MSP'nin ismini yaz." Böylelikle son günlerde birdenbire "demokrat" kesiliveren Demirelleri sergileyeceklerine utanmadan, AP, MSP, CHP propagandası yapıyorlardı. Menşevikler cuntanın gelmesinde Demirellerin, Ecevitlerin oynadıkları hain rolü kendileri çoktan unuttukları için, halka da unutturmaya çalışıyorlar.

Faşist yönetimin son vetolarıyla, 6 Kasım seçimlerinin düzmeceliği iyice açığa çıktı. Avrupa kamuoyunda cuntaya karşı tepki hızla yayılıyor. Tutucu siyaset adamları bile cunta konusunda "eleştiri" getiriyorlar. Yurt dışındaki devrimcilerin, demokratların ardıcıl sergileme çalışmaları meyvalarını vermeye başladı. Geçtiğimiz günlerde Türkiye konusu Avrupa Parlamentosu'nda yine gündeme geldi. Bu kez faşist yönetim aleyhine bir karar çıktı. 6 Kasım seçimlerinin meşru bir seçim olarak tanınmayacağı kararlaştırıldı.

Öte yandan seçimlerin yaklaşması cuntanın demagojisini, "vaad"lerini arttırmasını getiriyor. Seçimlerden sonra kurulacak sivil hükümetin arkasına devekuşu gibi gizlenip erkini sürdürmeyi hesap eden faşist cunta, başbakanı Ulusu'nun ağzından vaadlerde bulunuyor. Memur ve işçi ücretlerine zam yapılması gündeme getirildi. Ulusu'nun başkanlık ettiği kurul ve Yüksek Hakem Kurulu %10 zammı, Türk-İş ise "cansiperane" bir biçimde gerçek ücretler 1963 düzeyine inmişken, yalnızca %20'yi savunuyor. Son bir yıl içinde enflasyon en az %50 olmuşken, Türk-İş'in %20'lik isteği, Türk-İş yönetiminin bir an bile işçiden yana görünmesine, işçileri bir nebze yatıştırabilmesine yetmeyecektir. İşçi sınıfımız, sendika ağalığını yıkacak, işçiden yana bir temelde sendikal birliğini oluşturacak ve sendikal haklarını da söke söke alacaktır.

İşçilerin emekçilerin yaşam koşullarının dayanılmazlığı, seçim öncesi burjuva basınında da konu oluyor. Rauf Tamer "vay canına, bir orta okul öğrencisinin kitap masrafı 14.000 TL, asgari ücretten fazla" derken yöneticileri önlem almaya çağırıyor. Ergun Göze, Yavuz Donat yazılarında pahalılığa, düşük asgari ücrete, geçim sıkıntısına dikkat çekiyorlar. Bu yazarlarda korku, dağları sarmış. Çökmekte olan yapının altında ezilmekten kurtulmak için faşist yönetimden farklı gözükmeye çalışıyorlar.

Yapı çökecektir. Tutuklu devrimcilerin cezaevlerinden ardarda yükselttikleri isyan ateşleri, halk arasında hızla artan hoşnutsuzluk, cuntanın her geçen gün yalnızlaşması olanakların daha da arttığını müjdeliyor. Yarın devrim dalgası gelecekmiş gibi burjuvaziye ve oportünizme karşı savaşı hızlandıralım. Bu savaşımı örgütümüzde maddi güce dönüştürelim, örgütlenelim.

Kasım'da yapılacağı söylenen seçimlerde, geçersiz oy kullanalım. Geçersiz oylarımızla faşizmin güdümündeki bu oyunu geçersiz saydığımızı gösterelim. Demokrasinin tek geçerli yolunun faşizme karşı devrim bayrağını dalgalandırmak olduğunu da, devrim savaşımını yükselterek ve zafere götürerek ele güne kanıtlayalım.
(TKP EK Üst Büro bildirisinden)

Sendikasız işçi!
Sendikalaş, sendikal haklar için savaş!

DİSK'li işçi!
DİSK'i yasaklayan faşist cuntaya en iyi yanıt
Devrimci savaş geleneklerini Türk-İş'e de tanıt!

Türk-İş'li işçi!
Faşist iş yasalarına yumruğu vur!
İşçiden yana bir Türk-İş kur!

KAVGA VE YORUM

İŞÇİNİN SESİ

Masrafı: İngiltere'de 50p, Almanya'da 2DM ■ Yıllık abone: İngiltere'de 15 pound, Almanya'da 50DM ■ Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: 29 Parkfield Street, London, N1, England ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

İçindekiler

EDİTÖRÜN NOTU

Partimizin son Eşgüdüm Komitesi toplantısında, partinin bazı konulardaki tutum ve hedeflerinin belgileştirilmesine karar verilmişti. Gazetenin bu sayısında Eşgüdüm Komitesi kararları doğrultusunda çeşitli belgiler bulacaksınız.

Eşgüdüm Komitesi belgilere ilişkin kararını, sistemli ve etkin yığın çalışmasının önemini vurgulama anlayışıyla almıştı. Belgileri yayınlarken aynı doğrultuda biz de vurgulamak istiyoruz ki ancak yığınların yerel, güncel, somut demokratik istemlerine dayanan, bu düzeyden başlayarak yığınlarla sıkı bağlar kuran bir çalışma, devrimci siyasetin yığınları kavrayarak maddi güce dönüşmesinde, merkezi partinin aynı zamanda geniş bir yığın ilişkileri ağının merkezi olmasında başarı elde edebilir.

Halk Evren'in adından bile bıkmış

Yoldaşlar,
Bundan bir süre önce Türkiye'ye izne gitmiştim. Sizlere Türkiye'de gördüğüm, duyduğum olayları anlatacağım. Herkes gümrükte neler olduğunu bildiği için orayı fazla anlatmayacağım. Gümrükten sonra insanın ilk gözüne çarpan televizyon ve radyodaki haberlerde Evren'in adı. "Cumhurbaşkanı ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren dedi ki..." Hani *Kuran* okumaya başlarken "bismilahirahmanirrahim" diye başlandığı gibi, herşey de Evren'in adı ile başlıyor.

Halk artık bundan öylesine usanmış ki, yalnızca yine mi Evren konuşuyor demen onların Evren hakkında ne düşündüklerini anlaman için yeterli oluyor. Herkesten Evren'e küfür yağıyor. Yine de dikkatli davranıyorlar. Çünkü halka öyle bir baskı yapılıyor ki, bir köyde köylünün birisinin ufak bir hatası, bütün köy halkının dayaktan geçmesine neden oluyor. İster siyasi olsun, ister olmasın.

...'de okuyan bir arkadaşım bana bu 1 Mayıs'ta çok sıkı önlemler alındığını ve onların o gün dışarıya çıkmalarının yasak olduğunu söyledi. Aynı kişi İstanbul'da 1 Mayıs'ın kutlandığını fakat bunun basına sızdırılmadığını söyledi.

Devrimcilere gelince, 12 Eylül öncesi bilinçsizce mücadeleye katılan, ne yaptığını pek bilmeyen kişiler arasında yılgınlık, siyasetten elini çekme gibi şeyler yaygın. Fakat bunların yanısıra bilinçli bir devrimci kesim var ki onları pasifize eden yılgınlık değil, örgütsüzlük. Onlar olayları izliyorlar, yurt dışında yapılan eylemlere memnun oluyorlar.

Örneğin Galatasaray-Avusturya maçındaki gösteri devrimciler arasında büyük yankı yapmış.

Yani yoldaşlar, kısaca özetlersek, halk Evren'in söylediklerine inanmıyor, fakat büyük baskılar nedeniyle şimdilik açıktan harekete geçmiyor.

Devrimci selamlar,
Selim İleri, Norveç

Kahrolsun sendika ağalığı!
Yaşasın sınıf sendikacılığı!

Türkiye'nin yazgısı devrimdir

Biz Bergisch Gladbach *İşçinin Sesi* sempatizanları olarak Köln'de yapılan faşist cuntayı protesto yürüyüşüne aktif olarak katıldık. "Tanklarla gelenler devrimle gitmelidir" belgimizi haykırdık.

Ülkemizdeki ekonomik bunalımı tersinden çözmek için iktidara el koyan faşist cunta ülkemizdeki hiçbir sorunu çözemedi. Tersine sorunları daha da derinleştirdi. Ülkemizde yaşam dayanılmaz hale geldi. Faşist cunta ülkemizde onbinlerce devrimciyi işkenceden geçirdi, yüzlercesini katletti, idam etti. Faşist cuntanın tüm yaptıklarının hesabını ülkemizde devrimi gerçekleştirerek soracağız. Ülkemizin yazgısı devrimdir.

Kahrolsun askeri faşist cunta!

Yaşasın TKP-*İşçinin Sesi!*
Sinan, Bergisch Gladbach

Grev bizim hakkımız
Söke söke alırız

HABERLER

Buca'da direniş s kiz aydır sürüy r

Yoldaşlar,
Buca Cezaevi'ndeki direniş 8. ayını doldurdu. Tüm tutuklular birbirleriyle kenetlenerek faşist diktatörlüğe karşı 8 ay savaş verdiler.

Bu savaşım süresince tutuklu yoldaşlarımızın, devrimcilerin attıkları sloganları, söyledikleri marşları size yazabilmeyi çok isterdim. Fakat faşist cezaevi yönetiminin, en ufak bir haberin bile dışarı çıkmasına tahammülü yok. Bu nedenle önce tutukluların yakınları ile görüşmeleri yasaklandı. Daha sonra da avukatların tutuklularla görüşmesine sınır getirdi. İleride avukat görüşmesinin de tümden yasaklaması bekleniyor!

Geçenlerde, faşist mahkemenin aldığı bir karar üzerine devrimcilerin tepkisinin daha da kabardığı haberi geldi. Olay şu: Bir gurup devrimci arkadaş mahkeme sırasında, zorunlu olarak giydirilmek istenen elbiseleri yırtıyorlar ve cezaevlerindeki baskı üzerine konuşma yapıyorlar. Bu üst üste iki kez tekrarlanıyor. Mahkeme de devrimcilerin savunmalarını cezaevinde yazılı olarak hazırlayıp göndermeleri kararına varıyor. Tabii bunun üzerine cezaevi hop oturup hop kalkıyor.

Peki tüm devrimcilerin siyaset farkı gözetmeksizin birlikte yaptıkları bu eylem sırasında menşevik kardeşlerimiz ne yapıyor? Onlar 14. koğuşlarına çekilmişler, "şu sırada böyle sonuçsuz kalacak eylemler bizi yıpratır ve cezaevi yönetimini kızdırır" diye bir şiir okuyorlar. Onlar şiirlerini okuyadursunlar, biz direnişimize dönelim.

Direnişteki devrimci liderlere yapılan baskılar günden güne artıyor. Hücreye atmalar, kapı altlarına çekip gardiyan ve jandarma dayağı istenilen sonucu vermiyor. Tersine silah geri tepiyor. Çünkü yapılan baskıya karşı tepki çok daha fazla geliyor. Şimdi direnişi kırmak için değişik yöntemler arıyorlar.

Ne yaparlarsa yapsınlar. Aylarca süren suskunluktan sonra yüreklerde alevlenen ve 8 aydır yanan devrim ateşini hiçbir güç söndüremez. "Mahpusluk zor zanaat" diye ne de güzel söylenmiş... Ne mutlu bu zanaatı onuruyla yerine getirenlere...

G.A., Ege

Frankfurt Türkiyeli İşçiler Birliği kuruldu

Değerli Yoldaşlar,
Bizler Frankfurt'ta yıllardan beri menşevizme hizmet eden FİDEF'e bağlı Frankfurt Türk Halkevi'nde çalışan, "ikiyüzlülüğünü" 12 Eylül faşist darbesinden sonra daha iyi görerek onun içinden gelmiş kişileriz.

Yıllardan beri söyledikleri "demokrat yığın örgütüyüz" sözleriyle menşevikler hem bizleri, hem de sosyalizme inanmış kişileri aldatmaktan başka birşey yapmadılar. Menşevizm belli bir yere kadar görevini "çok iyi" yaptı. Ama oraya kadar! İşte bizler demokratik yığın örgütü kavramı altında yapılan "ikiyüzlülüğe" karşı çıktık. Daha önce oluşturduğumuz İMG'lerle hazırladığımız ortamı, iyi bir başlangıç noktası yaparak FTİB'i kurduk.

FTİB bir sosyalist yığın örgütüdür. Proletaryanın genel amaçları doğrultusunda çalışma yürüttüğü için, sınıfsal özü açısından proletaryanın örgütüdür. Toplumun ezilen emekçi sınıflarının üyelerini kapsadığı için de bir yığın örgütüdür. İktidara yürümeyi amaçlamadığı ve buna özgü bir programı olmadığından ötürü, toplumun kurtuluşu için savaşan proletarya partisini destekler. Bu anlamda kuruluş biçimini açısından komünist partisinin yan örgütüdür.

FTİB amaç ve görevleri açısından demokratik yığın örgütünden derin bir farklılık taşır. Aynı zamanda kendisi, demokratik yığın örgütünün taşıdığı amaç ve görevleri de içeren daha yüksek bir örgütlenmeyi temsil eder.

Türkiye'nin bugünkü koşullarında FTİB'in genel amacı, ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmede işçi sınıfı partisine omuz vermektir. Bu amacı gerçekleştirmede üç önemli görevi vardır:

1- Üyelerinin bilincini, zararlı anlayışlardan, bireycilik, kariyerizm gibi burjuva ahlakının zararlı unsurlarından arındırmak, üyelerini sosyalist bir ahlaka kavuşturmak. Üyelerini bilimsel sosyalizm temelinde eğitmek ve yığınların içinde komünizm propagandası yapmak.

2- Yalnızca üyeleriyle değil, yöneldiği toplumsal kesimin tümünü yanına alarak devrim savaşında aktif yer almak.

3- Yığınların, dönemlere göre önem kazanan ve ön plana çıkan ekonomik, demokratik sorunlarıyla içten ilgilenmek, yığınlarla en yakın bağlar kurmak ve komünist propagandayı bu ilişkiler içine oturtmak.

İşte bu görevleri yerine getirebilmek için FTİB'in geçici yönetim kurulunu seçmek üzere 4 Eylül günü toplandık. Toplantıya Manheim ve Köln'den yoldaşlarımız da gelmişlerdi. Avusturyalı yoldaşlarımız ise mesaj yollamışlardı.

Toplantı Ali H. Karadağ yoldaşın konuşmasıyla açıldı. Divana, geçici yönetim kurulunun hayata geçirmesi için üç karar tasarısı sunuldu. Bunlardan biri genel siyasal durum, biri sosyalist yığın örgütü, biri de örgüt disiplini üzerineydi. Karar tasarılarının hepsi kabul edildi, karar oldu. Bu kararlar çalışmalarımıza ışık tutacaktır.

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın TKP-*İşçinin Sesi*!

Yaşasın FTİF'

Selim Tahsin, Frankfurt

İŞÇİ MİZAHI

Menşevizmin faşizm anlayışı da faşizme karşı "savaşı" da burjuva kuyrukçuluğudur

Emine Engin

Kerim Seyran'ın kim olduğunu bulduk: N. Gürel.

N. Gürel Eylül *Atılım*'ında bir yazı yazmış, Kerim Seyran'ın broşüründeki banal yanlışları bağnazca savunuyor. O kitapta yer alan ve akıllı bir oportünist açısından bile çam devirme düzeyine varan bazı yanlış ve çelişkileri böyle bağnazca savunmak için, ancak kitaba öznel bir bağlılık duymak gerekir! Yoksa, soğukkanlı bir menşevik siyaset kuşkusuz o kitaptaki *bazı* yanlış ve çelişkileri es geçerdi.

N. Gürel, *Kitle* dergisinde çıkan bir yazıyı eleştirmekle işe başlamış. Yazıda BTP'nin kapatılmasından 31 Mayıs darbesi diye sözediliyormuş ve en gerici kesim egemen oldu, deniyormuş. Bu, menşeviklerin faşizm yeni geldi tezini doğruluyormuş.

Bunları derken N. Gürel şöyle yazmış:

"Faşizmin bir sınıfsal temeli vardır. İki farklı sınıfsal temel taşıyamaz. Eğer bir rejimin sınıfsal temeli değişmişse, rejim de değişmiş demektir."

Bu, Kerim Seyran'ın tipik "kanatlar" teorisidir. Bir rejimin *sınıfsal temeli* finans kapitalin bir *kanadı* olamaz, ancak bir sınıf olabilir. N.Gürel, finans kapitalin hangi kanadının ağırlık kazandığını söylerken, finans kapitalin kanatlarını sınıf gibi ele almakta ısrar etmektedir.

Kitle'yi eleştirirken, en gerici kanada biraz fazla vurgu yaptığını düşünmüş olsa gerek ki, N. Gürel ardından finans kapitalin bütün kanatları suçludur, diyerek geliyor *İşçinin Sesi*'ne. Şöyle diyor:

"Hem yeni oluşumlara dikkati çekmenin, hem de dünkü faşist tanımlamasının doğruluğunu savunmanın güçlüğü *İşçinin Sesi*'nde de görülüyor. Bilindiği gibi *İşçinin Sesi* dün, rejime faşist diyebilmek için, Komintern'in faşizm tanımını revize etmek zorunda kalmış, faşizmi 'gerici sınıfın açık diktatörlüğü' (bak. no. 172-173, s.16) olarak tanımlamış ve şu savı öne sürmüştü: 'Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi, tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir' (no. 151-152, s.9). Şimdi ise şöyle yazıyor: 'Yaşam faşizmin ittifaklarının tekel dışı burjuvaziden öteye gidemeyeceğini kanıtladığı gibi, zaman geçtikçe ona bile bir ittifak platformu sağlamaktan aciz kaldığını gösterdi. Önceleri kişiliksiz ve pısırık bir beklenti içinde 'muhalefet' yapan çeşitli burjuva kesimler, şimdi giderek artan bir muhalefet yürütüyorlar" *(İşçinin Sesi*, no. 239, s.10). Bu satırlar, dün cuntanın tekelci burjuvazi ile tekeldışı burjuvazinin bir ittifakını, bugün ise yalnızca tekelci burjuvazinin erkini temsil ettiğini yani rejimin niteliğinde TKP'nin işaret ettiği gibi açık bir değişiklik olduğunu itiraf ediyor. Oysa *İşçinin Sesi* daha Nisan ayında yayınladığı bir broşürde, rejimin burjuvazinin geniş kesimlerine dayandığını belirtiyor ve şöyle diyordu: 'Faşizm, burjuvazinin öteki kesimlerinden dolaylı dolaysız destek, yapıcı muhalefet vb. alacaktır. Ancak faşizm yıkılırken bu destek kalkabilir' (Bk. *'Neden Faşist Diyemiyorlar?'* s.42).

"Bu durumda 'Komintern'in tanımı yetersizdir' savıyla yeni bir faşizm tanımı yapan *İşçinin Sesi*, şimdi sanırız ya bir yeni 'faşizm tanımı' daha yapmak, ya da Türkiye'deki faşizmin artık kendiliğinden yıkılmakta olduğunu ilan etmek zorundadır. Burjuva kesimlerin 'pısırık ve kişiliksiz' tırnak içinde muhalefetten, 'artan muhalefete' geçmesinin 'tanklarla gelen devrimle gider' gevezeliklerini ağzından düşürmeyen *İşçinin Sesi*'ni böylesi zor bir durumda bırakması açıklıdır."

Bunların bir kısmı, yine Kerim Seyran'a özgü banal yanlış ve çelişkilerdir.

"Neden Faşist Diyemiyorlar?"'da göstermiştik ki, yalnızca *İşçinin Sesi* değil, aynı zamanda Komintern de faşizm için "burjuva sınıf egemenliğinin" "açık terörist diktatörlük" biçimidir, diyor. Yani gerici sınıfın açık diktatörlüğüdür diyor, faşizmin *sınıfsal* özünü böyle koyuyor. Bunun yanısıra, faşizme bir tanım getiriyor. *İşçinin Sesi* de ondan daha tam olduğunu düşündüğü bir başka tanım getiriyor. N. Gürel, Kerim Seyran'ın Komintern ve *İşçinin Sesi*'ne ilişkin olarak yaptığı gafı ısrarla yineliyor.

Bu bağnaz mantıkla, en önemlisi, N. Gürel bütün yazdıklarıyla, *İşçinin Sesi*'nin görüşlerinin doğruluğunu menşevik tabana sergilemeye hizmet ediyor. Çelişki diye gösterdikleri, kendisinin, faşizmin *sınıfsal* özünü, dolayısıyla burjuva muhalefetin konumunu hiç anlamamış olduğunu bir kez daha kanıtlıyor.

Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi, tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir. Nitekim Türkiye'de de, kapitalizmi kurtarma olasılığı görüldüğü sürece, faşizm burjuvazinin bütün kesimlerinden dolaylı, dolaysız destek almış, pısırık bir "muhalefet" görmüştür. Ne zaman ki bu olasılık bulanmaya başlamıştır, o zaman muhalefet yükselmeye başlamıştır.

N. Gürel'in mantığına göre ne zaman burjuva muhalefet yükseldi, o zaman erk küçük bir azınlığın eline düştü ve dolayısıyla faşizm geldi. Bu mantıkla, Şili'de de faşizm yeni geldi, çünkü bir süre öncesine kadar burjuvaziden ses seda çıkmıyordu. Daha da tehlikelisi, bu mantıkla, küçük burjuva kesimler arasında taban yaratabilen bir faşizm olamaz. Hitler faşizmi finans kapitalin en gerici kesiminin, hatta burjuvazinin de değil, burjuvazi ve küçük burjuvazinin erkidir!

Kapitalizmi kurtarma olasılığı olduğu sürece faşizm burjuvaziden destek alır. Ama yalnızca burjuvaziden değil, küçük burjuvaziden de *alabilir*. *İşçinin Sesi*, daha faşizm geldiğinde, Türkiye Almanya değildir, faşizmin ittifakları küçük burjuvaziye kadar uzanamayacak, demiştir. Nitekim uzanamamıştır da!

Kapitalizmi kurtarma olasılığı büyükken, faşizm tekel dışı burjuvazinin desteğini alır. Ama Türkiye'den daha güçlü temelde duran bir faşizm, bu olasılık tehlikede de olsa, bazı siyasal ödünler vererek, tekel dışı burjuvazinin yine ittifakını sağlıyabilir. Türkiye'de zamanın gösterdiği ve TKP EK kararlarında da belirtilen olgu şudur ki, kapitalizmi kurtarma olasılığı bulandığı anda, burjuvazi içinde sert çelişkiler birden açığa çıkmıştır. Ödünler temelinde bir uzlaşma sağlanamamıştır.

Buradan geliyoruz faşizmin yıkılması konusuna ve menşeviklerin özellikle şu kritik dönemde oldukça tehlikeli burjuva kuyrukçusu mantıklarına.

N. Gürel'in aklına göre, biz büyük bir çelişki içindeyiz. Faşizme hem gerici sınıfın açık diktatörlüğü dedik, hem de gerici sınıfın bir kısmından bu diktatörlüğe karşı muhalefet yükseldiğini söyledik. Dolayısıyla ya yeni bir faşizm tanımı yapmalıyız, ya da faşizmin kendiliğinden yıkılmakta olduğunu ilan etmeliyiz.

Açık söyleyelim, N. Gürel burada bir zeka pırıltısı göstermiştir, bir çelişki yakalamıştır. Ancak bu bizim değil burjuvazinin çelişkisidir.

Kapitalizmi kurtarmanın tek yolu, Evren'in deyimiyle son şans faşizm oldu. Kapitalizmi kurtarmaya yönelişiyle

Faşizme karşı yürü, burjuva muhalefeti sergile
Dayanak illegal partinin gücü, legal hareketi etkile

faşizm burjuvazinin desteğini aldı. Ama hem kapitalizmi kurtarma yolunda kalıcı başarılar elde edemedi, hem de uygulamaları karşısında geniş halk yığınlarında güçlü bir hoşnutsuzluk birikmeye başladı. Burjuvazinin bir kesimi, kapitalizmin yine tehlikede olduğu endişesiyle muhalefete başladı. Muhalefeti, bu yoldan gidilirse toplumsal patlamaların olacağı endişesinden, bir patlama olursa bari ben alternatif olayım kaygusundan vb. kaynaklanıyor.

Söz konusu olan bizim yeni bir tanım yapma gerekliliğimiz değil, yaptığımız tanımıyla faşizmin Türkiye'de başarı sağlayamamakta oluşudur. Peki bu durumda faşizm kendiliğinden yıkılabilir mi?

N. Gürel, "kendiliğindenciliğe" karşı korkunç bir "devrimci" bilinçle yıkılamaz görüşünü savunuyor. Ama tam da bu görüşle derin bir burjuva kuyrukçuluğu yapıyor. Ona sorarsanız, faşizm, sol güçler burjuva muhalefetle reformist bir temelde işbirliği yaparsa yıkılır!

Kendiliğindenlik ne demektir? Kapitalist düzenin çerçevesi içinde demektir. Lenin kendiliğindenliğe bundan başka hiçbir anlam atfetmiyor. Kendiliğinden bir hareketin ulaşacağı nokta yine bu düzenin çerçevesi içindedir. Nitekim kendiliğinden yıkılmış faşizm ya da açık diktatörlük örnekleri çoktur. İspanya'da, Yunanistan'da ve hatta İran'da kendiliğinden yıkıldı. Üstelik İran'da kendiliğinden bir devrimle yıkıldığı için ve menşeviklerin İran şubesi de mollaların peşine takıldığı için, bugün "İran devrimi" yerlerde sürünüyor.

Menşevizmin kendisi kendiliğinden bir hareket olduğu için, menşevikler kendiliğindenliği, örgütsüzlük, plansızlık vb. olarak anlıyorlar. Yığınlar koyun değildir. Örgüt, plan, siyasal aritmetik — herşeyi kendiliğinden yaparlar. Kendiliğinden yapamadıkları tam bir devrimci bilinç edinmektir. Bu olmayınca da yığınların enerjisi burjuva kanallara akar. Menşevikler bunları anlayamadıkları için faşizmi de anlayamıyorlar.

Faşizm, karşı devrimdir. Derin ekonomik toplumsal çelişkiler üzerinde ağır siyasal baskıyla dururken, bu çelişkileri yumuşatmak için çaba harcar. Devrimci durumu bastırmıştır ama devrimle çözülebilir durumu ortadan kaldıramamıştır. Faşizm diken üzerinde bir rejimdir.

Faşizmi yıkabilecek siyasal aritmetik onun üzerinde oturduğu ekonomik toplumsal sorunların içinde gömülüdür. Sorun bunun açık siyasal savaşıma yansımasıdır. Bu da çeşitli kanallardan, çeşitli güçler aracılığıyla olabilir.

Faşizm ya çözmeyi amaçladığı ekonomik toplumsal sorunları çözmüş, karşı-devrimi gerçekleştirmiş, gereksiz olmuştur, yıkılır. Ya da o sorunları çözemediği için, o sorunların patlak vermesiyle yıkılır. Ama her durumda faşizm kendiliğinden yıkılabilir.

Yıkılır da ne olur? Ekonomik toplumsal sorunlar çözülmüşse burjuva demokrasisi gelebilir. Çözülmemişse, devrimci durum kapıdadır ve yeniden kabaracak sınıf savaşımı neyin geleceğini belirleyecektir.

Bu anlatılanlar nedeniyledir ki, faşizm koşullarında devrimin yoğun propagandası bir görevdir. Hiç de N. Gürel'in sandığı gibi "gevezelik" değildir. Altı ekonomik toplumsal sorunlarla dopdolu bir propagandadır.

Aynı nedenledir ki, faşizmi yıkmak için hiç de burjuva muhalefetle işbirliği yapmak gerekmez. Tam tersine, bir toplumsal patlama olursa, faşizmi, kendiliğindenliğin çerçevesini aşan bir devrimle yıkabilmek için burjuva muhalefetin halka bulaşmaması daha gereklidir.

Atılım'ın aynı sayısında Ali Saim, demogojik militanlık akan bir uslupla, "faşizme karşı burjuva muhalefetle işbirliği yapılmaz" diyenleri eleştiriyor. TKP II. Konferansı'nın "Siyasal akımlar, anti-faşist savaş birliği ve TKP" başlıklı kararından öğrendiği sözlerle, kendimize güveniyorsak neden burjuva muhalefetle işbirliğinden endişe edelim, diye soruyor.

Sorunun yanıtı basittir. Gerek yok. Tam tersine yapmamaya gerek var. Neden ille de burjuva muhalefetle işbirliği yapmak gereksin? Menşeviklerin kendine güvenleri yalnızca bu yoldan geliyor. Nitekim Ali Saim'in verdiği yanıt, "yalıtlanmamak için" dir. Burjuva muhalefeti halktan yalıtlamak gibi bir alternatif menşeviklerin aklına bile gelmiyor.

Oysa bugün bu görev büyük bir acillik kazanmıştır. Faşizmin artık yıkılmakta olduğunu ilan etmiyoruz ama gözle görülüyor ki faşizm bir sallantı içindedir. İşleri iyi gitmiyor. Toparlanabilir, bu bilinmez ama bugün işleri kötüye gidiyor. Tam da bunu gördüğü için burjuva muhalefet sesini yükseltti. Ve o sesini yükseltince menşeviklerin de kendine güveni geldi, cuntaya faşist dediler, şimdi burjuva muhalefetle işbirliği için çabalıyorlar.

Eğer devrimci güçler, gözünü kulağını açıp, bugünden burjuva muhalefeti yoğun sergilemezlerse, yarın bu muhalefet bir kahraman gibi öne sürülecektir. Kahraman olmadığını göstermek için daha uzun zaman gerekecektir. Oysa bu görev bugünden yerine getirilebilirse, zaman kazanılacak, daha baştan devrimci bir alternatif yaratma yolunda adım atılmış olacaktır.

Gerçekte, yaşam çok öğreticidir. Bugün yaşam sorunları öyle koyuyor ki, cuntaya faşist deyip dememek hiçbir şeyi belirlemiyor. Tam tersine devrimci güçlerin devrimcilik derecesi, bir bakıma burjuva muhalefete tutumla belirleniyor.

Böyle bir dönemeçte menşevikler cuntaya faşist dediler ve şimdi de burjuva muhalefetle işbirliğini savunuyorlar. Yalnızca bu kadar da değil. "Burjuva muhalefetle işbirliği yapılmaz anlayışının" sol güçlerin birliğini bozduğundan yakınıyorlar.

Sol güçlerin birliği karışık ızgara değildir. Halktan yana, gerçekten sol güçlerse, onlar da solluklarını bilsinler. Burjuva muhalefetle bugün işbirliği yapılır diyenler sol güçlerin birliğine girmesinler. Peşin peşin söyleyelim, burjuva muhalefet kuyrukçusu anlayışların devrimci güçler arasına sızmaması için elimizden geleni yapacağız. Menşevikler istedikleri kadar yakınsınlar.

Bir cümlede Atılım

Jülide Kayacan

Atılım'ın Aralık sayısında Ali Saim, "herşey barış içindir" diyerek "resmi"lerin barış konusundaki oportünizmini bir cümlede dile getirmişti.

İşçinin Sesi'nde Emine Engin yoldaşımız şöyle yazdı:

"Türkiye'de "herşey barış içindir" demek, partinin likidasyonu demektir. Ana iş barış savaşımıysa, komünist bir partiye gerek yoktur. Bu her durumda, ideolojik olarak, içerik olarak likidasyondur. Türkiye, burjuva demokrasisinin yaşayabildiği bir ülke olsa, barış derneği gibi çalışan bir "komünist" partisi varlık sürdürebilir. Ama barış derneğinin bile yasaklandığı bir ülkede "herşey barış içindir" demenin doğrudan örgütsel sonucu partinin düpedüz likidasyonudur. Öyle de oluyor.

"İyi bir barış derneği yönetimi olma yeteneğinden uzak olan TKP "resmi" yönetimi, Sovyetler Birliği'ne de, barışa da, devrime de, partiye de zarar vermektedir." (*İşçinin Sesi*, s.233)

Ağustos *Atılım*'ında "resmi"lerin barış konusundaki oportünizmini bu kez Faruk Özgüven dile getirmiş. Yoldaşımızın yazısının yukarıdaki bölümünü konu alan ve "Dokuz satırda *İşçinin Sesi*" başlıklı yazıda *Atılım, İşçinin Sesi*'ne yanıt vermiş: "Herşey ille de barış içindir". Dokuz satırda *İşçinin Sesi,* bir cümlede *Atılım.*

Yazar, reel sosyalizmin gelişmesi, güçlenmesi için barış ve yumuşama en uygun ortamdır, "buna karşılık, barış emperyalizmin aleyhine işlemektedir" diyor. Eğer barış döneminden yararlanılarak zayıf halkalarda devrimler gerçekleşiyorsa, devrimci merkez bu yeni devrimlerle besleniyorsa barış, emperyalizmin aleyhine işliyor demektir. Yok eğer barış döneminde, yalnızca reel sosyalizmin gelişmesi kastedilerek "barış emperyalizmin aleyhine işlemektedir" deniyorsa, burada koca bir çarpıtma vardır. Çünkü barış döneminde emperyalist ülkeler de boş durmuyor, hem gelişiyor, hem savaş hazırlıklarını geliştiriyor.

Faruk Özgüven, "barış koşullarında, kapitalist ülkelerin işçi sınıfının savaşımı da güçlenmektedir... ulusal kurtuluş savaşımı için de en iyi ortam, barıştır" diyerek barış dönemine haklı savaşların, devrimci sınıf savaşlarının yükseltildiği, kazanıldığı dönemler olarak baktığı izlenimini veriyor. Ancak ardından gelen cümle gerçekte ne demek istediğini anlatmaya yetiyor: "Barış halklardan yana olan herşeyi güçlendirir."

Bu, "herşey barış için" fikrinin farklı bir düzeyde ortaya sürülmesidir. Bu cümle Marksizm-Leninizmin "resmi"ler eliyle ne denli tahrif edildiğini gösteriyor. Menşevikler Leninci "haklı savaş, haksız savaş" ayrımını kaldırıp bir kenara atmışlar. Bunlar halkların sömürü ve baskıya karşı yükselttikleri devrimci savaşların haklılığını, gereğini defterden silmişler. Bu azılı oportünistlere şunu sormak gerekir: Emperyalizm Moskova'yı isterse de barış yapacak mıyız? Bu koşullardaki bir barış halklardan yana olan herşeyi güçlendirir mi?

Eylül *Atılım*'ında "barışı korumak ve ulusal demokrasiye ulaşmak için her özveriyi göze almalıyız" diyorlar. Menşeviklerimiz "barış adına Moskova'yı emperyalistlere teslim etme" özverisini de(!) gösterirlerse hiç şaşmamak gerek.

Biz gene Ağustos *Atılım*'ına dönelim. Faruk Özgüven "barış savaşımı için komünist partisine gerek yoktur" demek, 'barış hareketi komünist partisiz de olabilir' demektir" diyerek büyük bir keşif(!) yapıyor.

Herşeyi barış savaşımına bağlayan bir komünist partisine barış hareketinde elbette gerek yoktur! Zaten barış hareketinin kendisi bunu yapıyor. Ama kalıcı bir barışı da böyle bir barış hareketi sağlıyamaz. Kalıcı barışı sağlayacak olan, komünist partisinin barış savaşımını devrimci savaşıma bağlı kılmasıdır. İşte oportünistlerimizin yadsıdığı da budur.

Barış savaşımı devrim savaşına bağlandığı ölçüde başarılı olur. Bu ölçüde de burjuvaziye korku verir. Burjuvazi için Türkiye'de dayanılmaz olan, her türlü demokratik istemin nesnel olarak devrime bağlanıyor olmasıdır. Burjuvazinin alaşağı edilmesini dayatmasıdır. Bu istemleri savunanlar ister komünist isterse demokrat olsun, istemlerin elde edilebilmesi nesnel olarak devrimi gerektiriyor.

Cunta, faşizm koşullarında bile barış savaşımını devrim savaşına bağlamayan cinsten soyut bir barış propagandasına izin verebilir, veriyor da. Bugünün Türkiye'sinin katmerli sansürlü basınında "Geleceğe Veda, Nükleer Savaş" adlı, nükleer savaşın tehlikelerini, korkunçluğunu konu alan dizi yazılar yayınlanıyor.

Cuntabaşı Evren "yurtta sulhu sağladık, cihanda da sulhten yanayız" sözlerini her fırsatta tekrarlarken Irak'a dalıyor, Kürtleri katlediyor. Bir yandan da "yüzyılın en büyük silah alımı" olarak nitelenen 160 savaş uçağının alınışını hayata geçiriyor.

Dünya barışına yönelik demogojilerini yayılmacı siyasetiyle sergilemek için cuntanın kendisi materyal sağlıyor. Komünistlere düşen görev cuntanın yalanını sergilemektir. Yurtta barışı sağlayamadığını, halkımızın faşizme teslim olmadığını, bölge barışının ise ancak sosyalist bir Türkiye eliyle sağlanabileceğini, bunun için de devrimci savaşı yükseltmek gereğini anlatmak gerekiyor.

Faruk Özgüven'e göre *İşçinin Sesi* "herşey barış için" sözüne tahrifat yaparak "Yalnız barış için" anlamı veriyormuş. "'Herşey barış için' diyen bir komünist partisi likide falan olmaz güçlenir"miş!! "Resmi"lerin oportünistliğini kanıtlamak için "tahrifat"a hiç gerek yok. Söylediklerinin kendisi Marksizm-Leninizmin tahrifatı!

Faruk Özgüven, " 'Herşey barış için' diyen komünist partisi likide olmaz güçlenir" demekle, Marksizm-Leninizmin tahrifatının Partizan kliği eliyle nerelere vardırıldığını gösteriyor.

Azılı oportünist yazar, biz "yalnız barış için" savaşmıyoruz, herşey için savaşıyoruz, diyor ve ekliyor: sonul amacımız ama, barışı korumaktır. Görelim:

"Komünist partisi yalnız barış için savaşmıyor, o sınıf savaşımının tüm alanlarında, herşey için savaşıyor, her savaşımı yönetiyor, *tüm bu savaşları herşeyi barışın korunması amacıyla bağlıyor*". (abç)

Böylece, demiyoruz diye didindikleri "yalnız barış için"i de demiş oluyorlar. Oportünistlerimiz için "herşey barış için" ve yalnız "yalnız barış için"dir.

Oportünist Partizan kliği, "herşeyi barışın korunması amacıyla bağlarken", komünizmle biçim olarak bile artık bağlarını tamamen kopardığını ilan ediyor!

Emperyalist bir savaş odağı Türkiye'ye karşı
Enternasyonalist bir devrim yatağı Türkiye için

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkêren hemû welatan yekbin!

İŞÇİNİN SESİ
Tanklarla gelen devrimle gitmelidir!
Yıl:10, Sayı:243
Tarih: 3 Ekim 1983

ÇEK-AL

Serbest bölgeler

Uluslararası ekonomik ilişkiler alanında hızla gelişen bir olgu var: Serbest bölgeler. Bu yazımızda biz, önce serbest bölgeler hakkında ağırlıgıyla verisel bilgiler aktaracağız, sonra genel değerlendirmesini yapacağız. Bu yazıda Türkiye'ye çok kısa değineceğiz.

I

Verisel Bilgiler

Ana olarak iki kaynaktan bilgi aktaracağız. Bu iki kaynak, Fröbel, Heinrichs, Kreye'nin *Yeni Uluslararası İşbölümü* adlı kitabı (İngilizce basım, Cambridge University Press, 1980) ve Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ICFTU Enformasyon Bülteni'nin Mart 1983 tarihli ve 3 nolu özel sayısıdır.

Gelişim süreci ve bugün varılan nokta

Serbest bölgeler tümüyle yeni bir olgu değildir. Serbest *ticaret* bölgelerinin tarihi çok eskilere gider. Dünya pazarının oluşumu ilerledikçe, depolama ve yeniden ihraç üsleri olarak, vergiden muaf serbest ticaret bölgelerinin sayısı artmıştır.

20. yüzyılda, serbest ticaret bölgelerinin işlevleri arasına, ambalajlama gibi, malın durumunda değişiklik yapan işlemler de girmeye başlamıştır. Ancak, 1950'lere kadar, serbest ticaret bölgelerinin hem sayısında, hem işlevinde büyük bir değişiklik olmamıştır. "Serbest limanlar", "serbest bölgeler", "serbest ticaret bölgeleri", "vergiden muaf bölgeler" vb. adlar altında serbest ticaret bölgeleri süregelmiştir.

1950'lerden sonra serbest bölgeler yeni bir kişilik kazanmaya başlamıştır. 1958'de İrlanda'nın Shannon havaalanı çevresinde, ticaretin yanısıra üretim işlevi de taşıyan bir serbest bölge kuruldu. Bu bölge zamanla ihracat yapan endüstrinin önemli bir merkezi durumuna geldi. Bu bölgeye "ihracat işleme bölgesi" adı verildi. Eskiden temel farklılığı, yanlızca ticaret değil, üretimin yapılması olan bu bölgelere genel olarak "serbest üretim bölgeleri" deniyor.

Bugün serbest bölgeler dendiğinde, bu, hem serbest ticaret bölgelerini hem

Emine Engin, Nizam Sucu

serbest üretim bölgelerini içeriyor. Serbest bölgelerin dünya ekonomisinde tuttuğu yer, 1960'dan beri hızla artıyor ve değişiyor.

Özellikle 1970-1980'de serbest bölgelerin sayısında sıçrama olmuştur: Bu sayı 10 yılda 3 kat artarak 1980'de 370'e çıkmıştır. Bunda, serbest *üretim* bölgelerinin sayısındaki artış büyük yer tutmuştur. Ayrıca gerçekleşmekte olan projeler arasında da serbest üretim bölgeleri önemli bir ağırlık taşımaktadır.

Geneliyle serbest bölgelerin, özellikle serbest üretim bölgelerinin sayısındaki bu artış, aynı zamanda, büyük ölçüde Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde yer alıyor.

Bu verilerden çıkan genel sonucu şöyle özetleyebiliriz: Açıktır ki 1960-1980 yıllarında, serbest bölgelerin kendi işlevleri ve dünya ekonomisindeki yeri önemli bir değişme geçirmiştir. Bu değişme, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin dünyadaki konumunda değişmeyle de bağlıdır.

Şimdi serbest üretim bölgelerinin özellikleri üzerinde duralım.

Serbest olan nedir?

Bugün serbest üretim bölgeleri genellikle şu özellikleri taşıyor:

Çevrili alan: Çoğu zaman ulaşım olanaklarının yakınında, tel örgüyle çevrili ve ayrı bir polis gücü olan bir alan.

Altyapı: Satılmak ya da kiralanmak üzere fabrika binaları ve ofisler, tamir atelyeleri, bankacılık, posta ve haberleşme, depolama, ulaşım, sigortacılık, sağlık hizmetleri, petrol istasyonları, güvenlik yani ayrı bir polis gücü vb.

İşlemlerde basitlik: Ana ülkeye bağlı ama ayrı bir yönetim ve tüm işlemlerde kolaylık.

Yoğun işçi sömürüsü: Ana ülkeye göre ücret düzeyi düşük olmasa da, çalışanların toplumsal ve siyasal haklarını gerektiğinde silah zoruyla kısıtlama.

İthalat: Üretimde kullanılacak ham ve yarı mamul maddelerin, makinaların vergisiz ve kota sınırlaması olmadan bölgeye ithali. Bazı bölgelerde belli vergiler uygulanıyor.

İşleme: Malların hangi düzeyde işlendiği ülkeye göre değişiyor. Kimisinde baştan sona üretim yapılabilirken, kimisinde montaj, kimisinde ise yalnızca ambalajlama yapılıyor.

İhracat: Bu bölgelerde işlem gören mallar genellikle hiçbir vergi ödemeden ihraç ediliyor. Ancak ana ülkeye ihracat durumunda o ülkenin gümrük kuralları geçerli oluyor.

Çeşitli teşvik önlemleri: Ülkeye göre değişen çeşitli teşvik önlemleri uygulanıyor:

— İthalatta ve ihracatta tüm gümrük vergilerinden muafiyet.

— On yıl ya da daha uzun bir süre tüm gelir, şirketler vb. vergilerinden muafiyet.

— Döviz alım-satımında hiçbir sınırlama konmaması.

— Kâr transferinde hiçbir sınırlama konmaması ya da 20 yıl, belli bir yüzde gibi elverişli sınırlamaların konması.

— Muhasebede, az vergi ödenmesini, çok kâr edilmesini sağlayan kolaylıklar.

— Düşük faizli, kısa-orta-uzun erimli kredi olanakları.

— Ulaşımda ve altyapının kullanılmasında çeşitli ucuzlatıcı önlemler.

Bu özellikleri sıralayınca şu göze batıyor ki serbest üretim bölgeleri uluslararası sermayeyi çağırıcı ve aynı zamanda ihracata yönelik üretimi teşvik edici bir nitelik taşıyor. İleride göreceğiz ki bu niteliğin iki yönü, gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerde farklı vurgu taşımaktadır.

Yukarıda sıralanan özelliklere dönersek, bunlar akla bir soru getiriyor: Bu özellikler teker teker ele alındığında, çeşitli ülkelerde uygulanan ekonomi siyasetinin ögelerinden başka birşey değildir. Öyleyse neden ayrı serbest bölgeler gerekiyor?

Bunun kısa yanıtı şudur: Serbest bölgelerin, çeşitli önlemlerin birarada ve yoğun uygulanmasından doğan bir nitelik farkı vardır. Ancak, serbest bölgedeki uygulamaların genel toplumsal uygulamalarla farkı arttığı ölçüde, polisiyle, gümrük kapısıyla apayrı bir bölge uygulaması da artmaktadır.

Döviz alım satımının zaten serbest olduğu bir ülkede, serbest bölge, yalnızca belli uygulamaları biraraya

getirerek işleyişte kolaylık sağlamak üzere ve bu ölçüde ayrı bölge niteliği taşıyor. Öte yandan, döviz üzerinde bir sürü yasağın bulunduğu bir ülkede sıkıca kapalı bir bölge niteliği kazanıyor. Başka bir deyişle gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde ayrı bölge özelliği de değişik vurgular taşıyor.

Serbest bölgelerin amaçları

Birleşmiş Milletler Endüstriyel Gelişme Örgütü UNIDO, serbest bölgelerin amaçlarına ana olarak iki açıdan yanaşmıştır: Biri, "dünya pazarlarına sahip yabancı yapımcılar" dediği emperyalist sermaye açısından, ötekisi de serbest bölgeyi açan ülkeler açısından.

Birinci açıdan amaçları şöyle dile getiriyor:

"Dünya pazarlarına sahip yabancı yapımcılar, özellikle, bir yandan emek maliyetlerinin artan düzeyinin, öte yandan uluslararası ve ulusal rekabetin keskinleşmesinin baskısı altında, yapım ve dağıtım maliyetlerini kısmak ve en aza indirmek için sürekli yol ve araçlar arıyorlar... Yapım üslerini elverişli bir Serbest Bölge'ye götürürlerse, aşağıdakı nedenlerden bazıları bu yönde belirleyici yararlar sağlayabilir.

"a) Hammadde ulaşım maliyetlerinin kısılması.

"b) Mamul madde ulaşım maliyetlerinin kısılması.

"c) Emek maliyetlerinin kısılması.

"d) Kalifiye işgücü bolluğunun bulunması.

"e) Bölgede sağlanan mali ve fiziksel teşvikler, ortak ve genel hizmetler ve öteki ayrıcalıklı muameleler yoluyla, başlangıç yatırım maliyetlerini azaltmak ve dolayısıyla uyuyan sermaye denen sermayenin yüzdesini düşürmek." (Fröbel, Heinrichs, Kreye, agy., s.296)

Burada iki noktayı vurgulayalım. Birincisi kalifiye işgücü genel uluslararası standartlara göre kalifiye anlamında değil, istenen işi görebilecek anlamındadır. İkincisi, bu amaçlar listesi, emperyalist sermayenin, kâr hadlerinin azalmasına ve kâr kitlesini arttırmak için daha büyük sermaye yatırımları gerekliliğine karşı önlemleri içermektedir. Listeyi unutmayalım, ileride döneceğiz.

Yine UNIDO, serbest bölge açan ülkelerin amaçları açısından da serbest üretim bölgelerini şöyle değerlendirmiştir:

"a) Ülkenin ya da ülkenin bir bölgesinin genel endüstriyel gelişme programının bir parçası.

"b) Yeni iş olanakları yaratarak istihdam sorununu çözmek için bir önlem.

"c) İhracat hacmini ve döviz kazancını arttırmak için ihracata yönelik endüstrilerin gelişmesini teşvik.

"d) Dışarıdan modern endüstriyel teknikler edinmek ki bu yoldan yerli endüstriyel standartın yükseltilmesi sağlanabilir.

"e) Yabancı sermaye pazarlarından olduğu kadar yerliden de yeni endüstriyel yatırımları cesaretlendirmek.

"f) Serbest endüstri bölgesinin endüstriyel bir kutup işlevi görmesiyle, altyapının yoğun ve rasyonel gelişmesinin aracı." (Fröbel, Heinrichs, Kreye, agy. s.366)

Görüldüğü gibi amaçlar, serbest bölge açan ülkeler açısından çok genel bir toplam olarak sıralanmıştır. Başka bir deyişle, gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler açısından farklı ağırlık taşıyan, öncelik sırası farklı olan amaçlar, ardarda sıralanmıştır. Oysa gerçekte, gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerin serbest bölge açarkenki amaçları farklılaşmaktadır.

Gelişmiş ülkeler, daha çok kaçan sermayeyi durdurabilmek, zayıflayan hafif endüstri dallarını canlandırmak, geri bölgeleri geliştirmek ve artan işsizliği azaltmak gibi amaçlarla serbest üretim bölgelerine yanaşmaktadır. Nitekim, bazılarında serbest üretim bölgesi yanısıra "girişim bölgesi" (Britanya) ve "işsizliği azaltıcı bölge" (Belçika) adları da kullanılmaktadır. Bu adların kullanıldığı bölgelerde çeşitli teşvikler uygulanmaktadır ve esas amaç, ihracatı yapsın ya da yapmasın, buralarda fabrikaların açılması olmaktadır.

Az gelişmiş ülkelerin amaçlarına gelince onların yanaşımı daha çok ihracatı, ihracata yönelik endüstriyi teşvik, döviz kazanma, iş alanı yaratma, modern teknikler edinme gibi noktalara öncelik vermektedir. Onların koşulları emperyalist sermayenin amaçlarına uygun düştüğü için bugün serbest üretim bölgeleri, daha çok az gelişmiş ülkelerle bağlı olarak konuşulan bir konudur.

Serbest bölgelerin dağılımı

Verilere göre 1980'de dünyada 370 serbest bölge vardır.

Bulunan verilere göre durum şöyledir:

Gelişmiş ülkeler

ABD'de 67 "serbest ticaret bölgesi" vardır. Bunların yarısı işlememektedir. İşleyenlerde, aynen serbest üretim bölgelerinde geçerli olan vergi muafiyeti gibi koşullar geçerlidir. Şimdilerde bu

Kıta/Ülke	SÜB sayısı	En eskisinin işletmeye açılış tarihi	Çalışanlar			
			Yıl	SÜB'lerinde	DPF'larında	Toplam
Asya Toplam	**48**	**1965**	**1975**			**420.000**
Bahreyn	1	1972	1975	2.770		2.770
Hong Kong	7	1965	1975	59.607	—	59.607
Hindistan	2	1965	1975	1.249	—	1.249
Endonezya	—	—	1975	—	11.191	11.191
Ürdün	1	—	—	—	—	—
Lübnan	1	—	—	—	—	—
Malezya	8	1972	1975	40.465	—	40.465
Filipinler	1	1973	1976	8.177	1.650	9.827
Singapur	14	1967	1974	105.000	—	105.000
Güney Kore	9	1972	1975	112.250		112.250
Suriye	1	—	1975	231		231
Tayvan	3	1966	1975	62.143	—	62.143
Tayland	—	—	1975	—	16.700	16.700
Afrika Toplam	**7**	**1971**	**1975**	—	—	**40.000**
Mısır	1	1976	—	—	—	—
Moritanya	2	1971	1975	9.952	—	9.952
Senegal	1	1976	1976	150	—	150
Swaziland	—	—	1976	—	2.500	2.500
Togo	1	—	—	—	—	—
Tunus	2	—	—	—	—	—
Latin Amerika Toplam	**24**	**1966**	**1971-76**	**146.523**	**118.477**	**265.000**
Brezilya	1	1968	1973	27.650	—	27.650
Barbados	—	—	1975	—	3.000	3.000
Kolombia	4	1969	1975	5.600	—	5.600
Dominik	3	1969	1975	6.500	—	6.500
El Salvador	1	1975	1975	6.143	—	6.143
Guatemala	1	1975	—	—		—
Haiti	1	1974	1973	—		25.000
Jamaika	—	—	1971	—	6.100	6.100
Meksika	11	1966	1974	74.676	9.632	84.308
Panama	1	1974	1975	1.300	—	1.300
Porto Riko	1	1974	1975	481	96.245	96.726
St. Lucia	—	—	1976	—	3.500	3.500

bölgelere hafif endüstri çekmek üzere girişimler vardır.

Avrupa'da 90 serbest bölge vardır. Bunlardan 17'sinde üretim yapılmaktadır. Yani 17'si serbest üretim bölgesidir. Bunlardan biri İrlanda'daki Shannon bölgesidir, öteki ise 20.000 işçinin çalıştığı Hamburg serbest üretim bölgesidir.

Gelişmekte olan ülkeler

Asya, Afrika ve Latin Amerika'da (Orta Amerika da dahil), 1975'de, 25 ülkenin 79 serbest üretim bölgesi vardır ve buralarda 500.000'i aşkın işçi çalışmaktadır. Bu kıtalardaki dünya pazarı fabrikalarını da katarsak çalışanların sayısı 725.000'i de aşmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerdeki serbest üretim bölgelerine ve dünya pazarı fabrikalarına ilişkin verilerin dökümünü Tablo I'de verdik. Bazı ülkelerden tam bilgi alınamamıştır, tablodaki veriler eksiktir. Ayrıca bugün değişen durumlar vardır.

Afrika'da bugün Mısır'ın 4 serbest bölgesi vardır ve buralarda 10.000 işçi çalışmaktadır. Moritanya'da ve Tunus'daki bölgelerde bugün 17.500 ve 14.000 işçi çalışıyor.

Asya'da serbest üretim bölgeleri ve çalışan işçi sayısı hızla çoğalmaktadır. Yalnızca Filipinler'de 1980'lerin sonunda 13 bölge işletmeye açılacaktır. Hindistan'da bugün 9500 işçi serbest üretim bölgelerinde çalışmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti'nde 100.000 işçinin çalıştığı bir serbest bölge vardır. 1970'lerin sonunda Güney Kore, Malezya ve Tayvan'daki bölgelerde çalışanların sayıları 120.000'e, 56.000'e ve 77.000'e çıkmıştır. Ayrıca Sri Lanka'da yeni açılan serbest bölgede bugün 20.000 işçi çalışmaktadır. Tablo'dakinden farklı olarak, Çin dahil, bugün yalnızca Asya'da 800.000'i aşkın işçi serbest üretim bölgelerinde çalışmaktadır.

Latin Amerika'da da yeni bölgeler açılmıştır. Ayrıca Meksika'daki bölgelerde çalışanların sayısı 1979'da 110.000'e, Haiti'de çalışanların sayısı ise bugün 40.000'e çıkmıştır.

Serbest bölgelerde neler oluyor?

Gelişmiş ülkelerdeki serbest bölgelere ilişkin çeşitli yasalar çıkarılmak istenmiştir ve bu yasalarda açıkça yazılmıştır ki bölgelerde işçi ücretleri ve hakları düşürülmelidir. Gösterilen tepki karşısında bu "dilek", yasalardan çıkarılmıştır ama uygulamadan çıkarılmış değildir. Burjuvazi artan işsizliği işçi sınıfına karşı bir şantaj aracı olarak kullanmaktadır.

Az gelişmiş ülkelere gelince. Buralarda verisel olarak saptanmıştır ki bölgeyi açarken gözetilen amaçlara ulaşmak çok sınırlıdır.

Serbest bölgelere yatırım yapan emperyalist sermaye, çoğunluğuyla kendi girdilerini ve çıktılarını kendisi ithal ve ihraç etmektedir. Örneğin Almanya'da üretilen ayakkabı 12.50 DM'a malolurken, tüm girdileri alıp gidip uygun bir bölgede üretilen aynı ayakkabı, ulaşım masrafları dahil, 6.50 DM'a mal olmaktadır. Bu durumda gerçekleşen ihracat, serbest bölgeyi açan ülkenin ihracatına girmemektedir. Çoğu zaman uluslararası tekelin kendi iç işlemi olarak kalmaktadır. Dolayısıyla ihracatta beklenen artış olmamıştır. İhracatta artış olabilmesi için bölgede üretim yapan firmalara satılan yerli girdilerin artması gereklidir ki bu da az bir oran tutmaktadır.

Serbest bölge açmak demek, uluslararası tekelleri çekecek kadar ileri bir altyapı kurmak demektir. Böyle bir altyapı, daha baştan yüklü bir döviz harcamasını gerektirmektedir. Buna karşılık, serbest bölgede bütün hizmetler çok ucuz tutulmakta ve kazanılan döviz düşük olmaktadır. Vergi geliri çok azdır, ya da yoktur. İşçi ücretleri düşük olduğu için buradan da döviz geliri azdır. Bunlara bir de, yukarıda belirtilen, ihracatın çok az arttığını eklersek, döviz gelirlerinin, özellikle kısa ve orta erimde pek yüksek olmadığı söylenebilir.

Teknoloji transferine gelince. Serbest bölgelere kayan endüstriler, elektronik, tekstil ve giyim, oyuncak, ulaşım araçları, elektrikli makinalar gibi dallardır. Bu dalların bazıları zaten teknoloji transferi açısından çok büyük bir önem taşımıyor. Bu açıdan önem taşıyan dalların ise tüm üretim süreci serbest bölgelere aktarılmıyor.

Serbest bölgelerde en yaygın dallardan biri olan elektronik, aynı zamanda teknoloji transferi açısından önem taşımaktadır. Ancak bu dalda üretim süreci üçe bölünmüş ve sürecin teknoloji transferine hiç yaramayan, kalifiye emek gerektirmeyen, basit montajı içeren bölümü serbest bölgelere kaymıştır. Bu durumda hem teknoloji transferi, hem kalifiye emek eğitimi sağlama amacı dikkate değer bir ölçüde gerçekleşememektedir.

Ancak, az gelişmiş ülkelerin serbest bölge açarak zarara girdikleri söylenemez. Amaçlanan her alanda, *az* da olsa *belli* bir kazanım sağlanmaktadır. Pazarlık emperyalist tekellerle yürüdüğü için, doğaldır ki kapitalizm koşullarında güçlü olan, parsanın en büyük parçasını toplayacaktır. Az gelişmiş ülkelerdeki serbest bölgelerde, en kârlı çıkan emperyalist tekellerdir ama bölgeyi açan ülke de mutlak zararda değildir. Olsa açmaz. Bu kadar basittir.

Emperyalist tekellerle az gelişmiş ülkelerin pazarlığında kâr tam da beklendiği gibi bölüşülüyor. Aslan payını emperyalist tekeller alırken, az gelişmişliğini bir üst düzeyde yeniden üretmeye yetecek bir payı da az gelişmiş ülkeler alıyor. Pazarlıkta asıl harcanan dünya işçi sınıfının az gelişmiş ülkelerdeki müfrezesidir.

İşçilerin durumu

Serbest üretim bölgelerindeki ortalama ücretler ile bölgeyi açan ülkedeki ortalama ücretler aşağı yukarı aynı düzeydedir. Ancak bu aynı ortalama ücretin nasıl kazanıldığında fark vardır.

Az gelişmiş ülkelerde ücretler genel olarak işgücünün fiziksel yenilenmesini bile zor karşılayacak bir düzeydedir. Bu ülkelerde iç pazar dardır, dünya pazarlarına açılma sorundur. Fabrikaların birçoğu atıl kapasiteyle işlemektedir. Yine de işçiler boğaz tokluğuna uzun bir iş haftası çalışıyorlar.

Aynı ülkenin serbest bölgesinde ise üretim dünya pazarlarına yöneliktir. Olabildiğince çok malı en kısa zamanda üretme amacı taşıyor. Buralarda işçiler, aynı boğaz tokluğuna ama çok uzun süreler ve çok yoğun olarak çalıştırılmaktadırlar.

Ülkeyle bölgede ortalama ücret düzeyi aynıdır ama temel ücret ölçüsü aynı değildir. Örneğin Güney Kore'de, serbest bölgedeki tekstil işçileri %30 düşük ücret almaktadırlar ama uzun saatler, az tatille vb. çalışarak aynı ortalama ücret düzeyine ulaşmaktadırlar.

Bir kez, serbest bölgelerde çalışanların büyük çoğunluğu kadın ve 16-25 yaşlar arasındadır. Kalifiye değildir ama kapitalizm açısından son derece üretken işgücüdür. O denli yoğun çalıştırılmaktadır ki, emperyalist ülkede aynı saatte kalifiye işçinin ürettiğinden neredeyse daha fazla artı değer üretmektedir. Bu nedenle son yıllarda "üretken" ve "yoğun" emek kavramları bulandırılmıştır. Azgın sömürüyle sağlanan yoğun emeğe "üretken" adı takılmıştır. Bu bulandırmanın parçası olarak, Birleşmiş Milletler de, başta değindiğimiz gibi, serbest bölgelerdeki emeğe "kalifiye" emek diyor.

Gerçekten serbest bölgelerde azgın bir sömürü vardır. İş saatleri zorunlu mesai ile uzatılmakta, çoğu zaman hafta tatili bile verilmemektedir. Gelişmiş ülkelerde sağlığa zararlı olduğu için birçok önlem alınarak yapılması gereken işler buralarda hiç önlemsiz yaptırılmaktadır. İş için kalifiye emek gerekmediği halde, yıllarca, eğitim bahanesiyle düşük ücret ödenmektedir.

Gencecik kızlar buradaki yoğun sömürüye ancak 4-5 yıl dayanabiliyorlar. Bu süre sonunda çöküyorlar, işte çalışamaz duruma geliyorlar, hasta düşüyorlar, ihtiyarlıyorlar. O zaman at

gitsin, al yenisini!

Bırakalım ücreti bir kenara, işçilerin insani haklarını, sağlığını koruyacak, zararlı işte çalıştırılmalarını, haksız yere işten atılmalarını önleyecek her örgütlenme, sendikalar "serbest" bölgelerde yasaktır. Yasaklara uyulmazsa "cezası" ölümdür. Sendikalaşma girişimlerinin birçoğu cinayetle sonuçlanmıştır.

İşte az gelişmiş ülkelerle emperyalist tekeller arasındaki pazarlıkta harcanan bu işçilerdir! Serbest bölgelerde işçiler tüketilmekte, yok edilmektedir. İşsizlik önlenmemekte, işsizler katledilmektedir. Bu cinayetten büyük kârlar kazanılmakta, ancak bu kârların da büyük bölümü emperyalist tekellere, küçük bölümü az gelişmiş ülkelere gitmektedir. Bu durumda, fiziksel olarak yok edilen işçi sınıfını bırakıp da az gelişmiş ülkeler pazarlıktan az kâr alıyor diye ağlayanlar işçi sınıfının katline ortak olmaktadırlar.

II

Değerlendirme

Serbest bölgelerin hem genel, hem Türkiye açısından değerlendirme çerçevesi, Yürükoğlu yoldaşımızın *Durum ve Görevlerimiz 1983* ve *Kankun Konferansı ve Düşündürdükleri* kitaplarında vardır.

Genel değerlendirme

Yoldaşımızın koyduğu çerçevede, sorunu önce emperyalist tekellerin açısından alalım.

Bilindiği gibi, Marks'ın açıkladığı azalan kâr hadleri yasasına göre, kâr güdüsüyle üretim yapan kapitalizm, daha çok ve daha ucuz mal satabilmek için teknik ilerlemeye gider. Ancak bu, üretimde canlı emeğin göreceli rolünün, dolayısıyla artı değerin sermayeye oranının azalması demektir. Kâr hadleri düşer. Kâr kitlesi artar ama kâr hadleri düşerken bunu daha çok arttırmak için devasa büyüklükte sermaye yatırımlarına gerek olur.

Kuşkusuz her kapitalistin tercihi daha az sermaye ile, daha yüksek kâr haddiyle en büyük kârı elde etmektir. Bunun için düşük işçi ücretleri, kârlı dış ticaret ve yatırım alanları vb. gereklidir.

Serbest bölgelerin uluslararası alanda öneminin artmasıyla, bilimsel teknolojik devrim aynı yıllara denk geliyor. Bu bir raslantı değildir.

Bilimsel teknolojik devrimle emperyalist tekellerin kâr hadleri düşmüştür. Kar kitlesi yükselir ama bu da canlı bir dünya ticaretiyle ve çok büyük sermaye yatırımlarıyla bağlıdır. Açıktır ki bu durumda, kâr güdüsü, aynı zamanda daha az yatırımla, daha yüksek kâr haddiyle, daha çok kâr sağlayan biçimde üretim sürecini yeniden örgütlemeye yönelecektir. Bu da en kârlı biçimde, üretim sürecinin dünya çapında yeniden, daha derinden örgütlenmesi demektir. Öyle de oluyor. Başta değindiğimiz, UNIDO listesi de bunu öğütlüyordu.

Yürükoğlu yoldaşımızın belirttiği gibi, üretim güçlerinin bugünkü gelişme düzeyi, gericileşen sınırların aşılmasını, üretimin dünya çapında örgütlenmesini gerektiriyor. Emperyalist tekeller, *kendi kâr güdülerinin prizmasından* gördükleri bu gerekliliği yine kendi kâr amaçları doğrultusunda karşılıyorlar. Serbest ticaret ve özellikle üretim bölgelerinin artan rolü bunun göstergesidir.

Serbest bölgeler, dünyanın komünizme doğru gidişinin, ayrı devlet sınırlarını, para birimlerini aşmanın, üretimi dünya çapında örgütlemenin ve gerçekten vatanı olmayan bir dünya işçi sınıfının, emperyalizm koşullarında tersten bir yansımasıdır. Bu yansıma bugün, doğaldır ki, uluslararası sermayenin hareketi yoluyla gerçekleşiyor.

Uluslararası sermayenin hareketi, dünya kapitalist sistemi içinde devletlerden çeşitli biçimlerde karşılık görüyor. Devlet sınırları içine, bu sınırlar içinde türlü sorunlar arasına sıkışmış bu devletler, uluslararası sermayenin hareketine, kendi konumlarına göre farklı yanaşımlarla karşılık veriyorlar. Bugün konu olan bu karşılık, serbest bölgelerdir.

Yazıda da değindik, emperyalist ülkelerle az gelişmiş ülkelerin serbest bölgelere yanaşımında farklılıklar vardır. Emperyalist ülkeler, kendi buharı olan uluslararası sermayeyle toplumsal sorunları azaltıcı temelde bir pazarlık olarak serbest bölgelere yanaşırken, az gelişmiş ülkeler ve burjuvazisi, bu temele ek olarak, kendisi de buharlaşabilmek ve uluslararası sermayenin hareketi içine katılabilmek amacıyla yanaşıyor.

Emperyalist ülkeler, az gelişmiş ülkeler ve uluslararası sermaye arasında yürüyen bu pazarlıkta kuşkusuz herkese gücüne göre pay düşüyor. Dolayısıyla en az payı alan da az gelişmiş ülkeler oluyor.

Bir yandan dedik ki serbest bölgeler, devlet sınırlarını, para birimlerini aşışıyla üretimi dünya çapında örgütleyişiyle ve vatansız bir işçi sınıfı yaratışıyla kapitalist dünyanın komünizme gidişinin tersten bir yansımasıdır. Öte yandan dedik ki, bu yansıma uluslararası sermayenin kâr güdüsü prizmasından geçiyor ve zaten serbest bölgelerde işçi çalıştırılmıyor, işçi öğütülüyor! İşsizlik sorununa "çözüm" işsizleri tüketip, posa ederek getiriliyor. Gencecik kadın işçiler 4 yılda emekliye çıkarılıyor hatta mezara gömülüyor!

Kapitalizmin güdümündeki bir toplumsal ilerlemeden başka türlüsü beklenemezdi. Hitler insanları makinalarda sabun yapmış, bugün kapitalizm de serbest bölgelerde dört yılda posa yapıyor. Arada yalnızca biçimsel fark vardır. Gericilerin eliyle, gerici amaçlar doğrultusunda sağlanan toplumsal ilerleme, ilerici sınıfın, işçi sınıfının pahasına olacaktır. Serbest bölgeler bir yandan komünizme gidişi tersten yansıtırken, öte yandan dünyayı komünizme götürecek gücü tüketiyor, öğütüyor.

Bu durumda, küçük burjuva demokratları bir az gelişmiş ülkeler edebiyatıdır tutturmuşlar, emperyalizme emperyalizm, kapitalizme kapitalizm olmamasını öğütleme anlamına gelecek sözler ediyorlar. Hayır, toplumsal ilerleme olacaksa ya kapitalizm altında ve bu yoldan olacak, ya da kapitalizm devrimle yıkılacak ve başka bir yoldan olacak. Seçenek, bugünkü gibi işçi öğüten serbest bölgeler ile bütün dünyayı işçiden yana bir serbest bölge durumuna getirecek, komünizme yolu açacak devrim arasındadır.

Burada söylenenler Türkiye için de geçerlidir. Şimdi kısaca Türkiye'ye bakalım.

Türkiye'de serbest bölge girişimleri

Türkiye'de serbest bölge girişimleri çok eskidir. Ama bugüne dek gerçekleşememiştir. Bu ayrı bir yazı konusudur. Biz bugünkü temelde bir noktaya işaret etmekle yetineceğiz.

Gazetelerden izlendiği gibi Türkiye'de Antalya, Yumurtalık ve Aliağa'da üç serbest bölge açılması düşünülmektedir. Yaygın işsizliğin tehdidi ve faşist diktatörlüğün baskısı altında zaten fiyatı fiziksel minimumun da altına düşen işgücünü üretim yapılacak olan bölgede vitrinleyecektir. Buradan ve öteki ülkelere ilişkin söz edilen yollardan belli ölçüde döviz kazanabilir. Önemli olan, hiç döviz kazanamayacağını göstermek değil, döviz kazansa da ülkenin ekonomik toplumsal sorunlarına bir çözüm bulunamayacağını vurgulamaktır.

Türkiye'nin ekonomik, toplumsal sorunlarının kapitalizm altında çözümü, öyle bir miktar dövizden geçmiyor. Buradan kazanacağı dövizle, Türkiye burjuvazisi çözüm yolunda adım atma hazırlıklarını bile tamamlayamaz. Buna karşılık, hem serbest bölgede, hem bütün ülkede yoğun sömürü artarak sürecektir.

Bu konuda da işçi sınıfının halka göstereceği hedef devrimdir. Burjuvazinin serbest sömürü bölgelerine karşı Türkiye'yi sömürülenlere serbest bir bölge yapmak için TKP'nin 4. Program Taslağı'nda belirtildiği gibi sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi!

Yaz Taarruzu'nun öğrettikleri

Yoldaşlar,
Kapitalizmi reformlarla yamamayı değil, yıkıp proletarya diktatörlüğünü kurmayı, sosyalizmi gerçekleştirmeyi hedefleyen, yaşamın her alanında alternatif olmak için çalışan bir örgüt dinamik olmak durumundadır. Bu dinamiklik bir yandan yaşamın öznel ve nesnel koşullarını çok iyi değerlendirebilmeyi, yaşamın her alanına dal budak salmayı, ondan gelen verileri değerlendirip biçimlendirerek tavır almayı içerirken, bir yandan da demir disiplinli, merkezi, işbölümünü gerçekleştirmiş, tıkır tıkır işleyen bir örgütsel yapıyı gerektirmektedir.

Gericilik dönemlerinde böyle bir yapının zorunluluğu artık bugün Türkiye'de, sorunu devrim yapmak olan ve bu süreçte yer almak olan herkes için açıktır.

Bizdeki bu yaygınlık, aldığımız eğitimin ve örgütlü çalışmadan önce bireysel tatmin amacıyla, herşeyin kendiliğinden gelişmeye bırakıldığı bir yaşam biçiminin etkisi idi.

Bir süre önce, örgütlenme sürecinde biz tüm bunları teorik olarak düşünüp geliştirmiş ama pratikte kafamızda açamamıştık. İlk yaz taarruzumuza bu koşullar içinde başladık. Önce olaya mekanik yaklaştık. Ancak iki aylık yoğun çalışma sürecinde konunun bizler için ayrı bir anlam taşıdığını farkettik.

Taarruz için yaptığımız çalışmaların bir bölümünü ideolojik çalışmalar oluşturuyordu. Yoğun olarak yayınlarımızı ve ayrıca Lenin'leri çalıştık. "*Emperyalizm*" ve "*Ne Yapmalı*" üzerinde daha çok durduk. Bütün bu yoğun çalışmaların sonucunda verimsiz çalıştığımızı, bilimsel çalışmayı hala gerçekleştiremediğimizi, tüm taarruz boyunca bu çalışmalara çok vakit ayırıp, o vakitle orantılı verim alamadığımızı gördük. Bu tüm düşünce sistemimize ve kişisel yaşantılarımıza yansımıştı. Bunun için, en azından iç disiplini oluşturuncaya kadar, somut olarak örgütlü çalışmalarımızı planlayıp, eleştiri ve özeleştiri mekanizmasını dostluk bazından çıkarıp yoldaşça bir içeriğe kavuşturmayı konuştuk.

Burada bizler için özellikle önemli olan demir disiplin gereğini, sistemsizliği, çalışmaları yaymanın (sadece süre bakımından) rahatsızlığını bizzat yaşamın içindeki tıkanıklıklardan hissetmek oldu. Yani bunlar, yaşamın bizim için varolması gerekli özünü pratikte açığa çıkardı. Gereklilikleri anlamlılaştırdı. Ve taarruz bizler için, öz olarak bitmeyecek bir başlangıç oldu.

Direniş, Ankara

Burjuvazi emperyalist amaçlarına ulaşamayacak
İşçi sınıfı enternasyonalist amaçlarına ulaşacak

Kıbrıs'taki son gelişmeler

Size bu satırları Kıbrıs'tan yazıyorum. Amacım son günlerde Kıbrıs'ta meydana gelen olayları sizlere aktarmaktır.

Uzun zamandan beri süregelen Türkiyeli-Kıbrıslı tartışmaları büyük boyutlara ulaştı. İlk olarak Temmuz ayı sonlarına doğru Protokol Müdürü görevinden istifa ederek şöyle dedi: "Adadaki Türkiye Büyükelçisi'yle anlaşmak imkansızlaştı. TC Büyükelçisi her zaman, her istediğini gerçekleştirmek amacında."

Bu olayın hemen ardından Eğitim, Gençlik, Kültür ve Spor Bakanı Ahmet Atamsoy'un kardeşi balık avlarken askeri bölgeye girdiği gerekçesiyle Türkiye askerleri tarafından vurularak öldürüldü. Olay her nekadar kapatılmaya çalışıldıysa da, halk arasında geniş tepkilere yol açtı.

Adada yaşayan Kıbrıslılar artık Türkiye'nin adaya, stratejik önemi için geldiğini çok iyi anlıyorlar. Kıbrıslı sermaye çevrelerinde de, kendi çıkarlarına dokunmaya başladığından, Türkiye'ye karşı koyma eğilimi var. Türkiye'den gelen her türlü malın Kıbrıs'ta satılması, Kıbrıs'ta üretilen malın Türkiye'ye gönderilmesinde ise çeşitli zorluklar çıkartılması, yerli işadamlarını da çıkmaza soktu.

Eylül ayından itibaren Kıbrıs'ın Türk kesiminde elektriğe yüzde 300'e varan zam yapıldı. Başbakan "biz bu zam kararını kendi isteğimizle değil, Türkiye'nin emriyle aldık" diyor. Zam kararına tüm kuruluşlardan büyük tepkiler geldi. Aralarında öğretmen, memur, işçi ve televizyon çalışanlarının sendikalarının da bulunduğu 39 kuruluş zam kararının geri alınmaması halinde 21 Eylül 1983 gününden itibaren Ada'da genel greve gidileceğini açıkladılar.

Kurtarmaya geldikleri (!) Kıbrıs Türklerini böyle zamlarla ve baskılarla ezenler, kendilerini 1974'te coşkuyla karşılayan Kıbrıslı Türk halkın büyük tokatını elbet bir gün suratlarında bulacaklardır. Çünkü Kıbrıs Türk halkı 1974'teki gibi gerçekleri görmez değildir. Halk her geçen gün gördükleri karşısında bilinçlenmekte, Girne limanındaki otelleri "askeri bölge" diye ayırıp subay aileleri için "turistik tesis" haline getirenlerin yüzünü çok iyi tanımaktadır. Sevgilerle.

Vedat Demirci, Kıbrıs

Emperyalist bir savaş odağı Türkiye'ye karşı
Enternasyonalist bir devrim yatağı Türkiye için

Gecekonduları yıkamayınca soyguna başladılar

Yoldaşlar,
Sizlere Türkiye'de son siyasal durum ve halkta cuntaya karşı gelişen tutumdan sözetmek istiyorum.

Faşizm, finans kapitali çöküntüden kurtarmak için elinden gelen her kötülüğü yapmaktan geri durmuyor. Ekonomik bunalım derinleştikçe, çelişkiler keskinleştikçe faşizm işçi sınıfına ve emekçi halka karşı daha da saldırganlaşıyor. Ama böylece faşizmin zorba yüzü, kimliği halkın gözünde gün be gün açığa çıkıyor.

Faşizm, finans kapitali doyurmak için iç sömürüyü alabildiğine hızlandırdı. Buna bir örnek vereceğim.

Faşist cuntanın gecekonduları yıkma tehdidini hatırlarsınız. Şimdi bu tehdidin yerini büyük bir soygun aldı. Cunta gecekonduları yıkmamak için halkımızın önüne şartlar sürdü. Bunları yerine getirenin evi yıkılmayacakmış. Şimdi şartları neymiş, onu görelim. Bir kat ev için 40 bin lira beyanname vergisi. Ev birkaç katlıysa her kat için de bu para ödenecekmiş. Cuntanın bu vergileri 1979'dan bu yana geçen süre için de işleteceği söyleniyor. Ayrıca her katın, kahve, bakkal dükkanı gibi işyerlerinin elektrik ve su saatleri ayrı olacakmış. Bunu yapmazsan elektriğin, suyun kesiliyor.

Fabrikada işçiler öğle yemeğinde 5-6 kişi bir araya gelmişler, bunları tartışıyorlardı. Hepsi de aynı fikirdeydiler. Bu hükümet iyice manyaklaştı, halkı soymaktan başka yaptıkları birşey yok, diyorlardı. Biri de, "40 bin lirayı nereden bulacağım, bu bir soygundur" dedi.

Komünist selamlar.
Yaşasın TKP!
Yaşasın *İşçinin Sesi!*

Kızıl İşçi, Ege

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Bu sayımızda TKP'nin II. Programı'nı yayınlamaya başlıyoruz. 1930 yılında basılan ve ancak çok özel arşivlerde bulunabilen bu tarihsel metni herhangi bir düzeltme yapmaksızın, aynen veriyoruz. IV. Program Taslağı'mızın tartışmaya sunulduğu bugünlerde, bu metni yayınlıyor olmak* İşçinin Sesi *için ayrı bir kıvanç kaynağıdır.

Türkiye Komünist Fırkası Faaliyet Programı

Mukaddime

Bu risalede okuyucularımıza, Türkiye kommunist fırkasının fealiyet programını, ve memleketimizin inkilâp mes'eleleri hakkındaki görüşlerini (tezlerini) takdim ediyoruz. Bu iki kıymetli tarihî vesika 1929 senesi ortalarında, T.K.P. muvakkat merkez komitası tarafından kaleme alınmış, ve Kommunist Beynelmileli Icra Komitasına arzedilmişti. Onların ihtiva ettiği tahliller, siyasî hükümler ve direktifler Komintern komisyonlarında esaslı ve etraflı bir tetkike tabi tutulduktan sonra, Icra Komitası Siyasî Kitabetinin 1930 şubat ayının ikinci celesesinde resmen tasvip ve tasdik edilmiştir. Kommunist hareketine temel teşkil eden ve istikamet veren fikriyat bu vesikalarda icmal edilmiş bulunıyor. Vaktinde onlar yalınız fırka azalarına tamim edilebilmiş geniş mikyasta neşri bazı manialara çarpmıştı. Bugün bu ihtiyacı da tatmin edebilmekten büyük bir hazz duymaktayız.

Türkiye kommunist fırkası programının ana hatları ilk def'a fırkanın 1925 umumî kongrasında çizilmişti. Ertesi sene zarfında merkez komitasının haricî bürosu bu lâyihayı tadil ederek mazbut bir program şekline sokmuş; bu proje, 1926 firka konferansı tarafından tadil ve kabul edildikten sonra, kominternin tasvibine mazhar olmuştu. Elyevüm muteber olan ve bu risalede neşredilen program, vakayiin sür'atle inkişafı neticesi, bilhassa halk fırkasına dair hükümleri eskimiş olan bu ilk programın, harpten sonraki sermayedarlığın üçüncü devresine uyacak bir tarzda tashih ve tevsi edilmiş muaddel bir şeklinden ibarettir.

Bu vesileden bil'istifade, programda ve tezlerde, âdeta rumuzlar ve vecizeler tarzında ifade edilmiş olan fikirleri bir az izah ve tefsir etmekle okuyucularımızın tetkiklerini kolaylaştırmış olacağımız kanaatindeyiz.

İnkilâp Yolu külliatı

Sayı: 1

TURKİYE
KOMMUNİST FIRKASI
FEALİYET PROGRAMI

Fiatı: 5 kuruştur

Türkiye'nin iktisadi ve içtimai şeraiti ve türk proletaryasının rolü

Türkiye, iktisaden geri, bir zıraat memleketidir. Fakat o ne büsbütün sanayiden mahrumdur, ne de şark aleminin ekser memleketleri derecesinde geridir. Onun ictimaî-iktisadî seviyesi başlıca Balkan memleketlerininkine kıyas edilebilir.

Yarım asırdan fazla bir zamandanberi tedricen oraya girmeğe başlamış olan sermayedar Evropanın tekniği, bilhassa Anatolunun garp vilayetlerinde ve Ak-Denize sahıl kısımlarında, sınaî ve ziraî istihsal usullerinin, bir dereceye kadar, asrileşmesi neticesini doğurmuştur. Bu sermayedarlıktan evvelki (prekapitalist) devreden sermayedarlık (kapitalist) devresine geçiş, hakikatta çok yavaş vuku buldu; bununla beraber XXinci asrın başlangıcında artık Türkiyenin görünüşü, sermayedar memleketleri temyiz eden evsaftan bazılarını nazarlara arzediyordu: demir yolları ve vapur hatları başlıca iktisadî merkezleri birbirine ve Evropaya bağlıyor; muhtelif sanayi şubelerinde (mensucat, tütün, deri, demir sanayii, ışık ve muharrik kuvvet istihsalatı, v.s.) vücut bulan sermayedarlık sanayii önünde küçük zanaatlar inhitata oğruyor; toprak altındaki zenginlikler (taş kömürü, simli kurşun, krom, manganez, civa, v.s. madenler) nispeten büyük mikyaslarda işletiliyor; bankalar çoğalıyor, ve ilah, ve ilah...

Bu iktisadi terakki-yatın bir menfi tarafı vardı: türk burjuvazisi *ona tamamile yabancı kalıyordu.* Memleketi idare eden ve toprağı eken türklerle, Türkiyede oturan ecnebiler ve bunların gayritürk yerli ajanları arasında bir nevi taksimi amal teessus etmişti. Tekmil ticaret ve sanayi bu sonrakilerin ellerinde toplanıyordu. Bundan dolayi bahsettiğimiz iktisadî inkışaf bir müstemlike istismarı şeklini alıyor, ve Türkiye gittikçe imperyalist Devletlerin bir yarı müstemlikesi mahiyetini ihraz ediyordu.

Sanayie, nakil vasıtalarına, limanlara ve maadine vaz'edilmiş (150 milyon altın liraya yakın sermayeden ancak %10 kadarı Türklere veya hükûmete aittir.

Fakat ecnebî sermayesinin hululu, yerli burjuvazinin uyanmasına ve siyaseten inkişaf etmesine yardım etmekten halî kalamazdı ve kalmadı. Diğer taraftan, imperyalist sermayenin imtiyazlı vaz'iyeti önüne geçilemiyecek bir tarzda bu yerli burjuvazinin hamlelerine engel olmak ve onda kendisine karşı husumet hisleri uyandırmak mecburiyetinde idi. Filhakika iktidara

doğru yükselen türk burjuvazisinde ilk göze çarpan tezahur imperyalism aleyhtarı bir milliciliktir.

O, ancak — inkilâbi bir hamle ile, iktidare iştirak hakkını ihraz ettiği — 1908 tarihi sıralarındadır ki, iktisadî sahada kayda değer bir fealiyet ibrazına başlar. Az zamanda imperyalist sermaye ile uzlaşmakta muzdar kalan ve onun tabiyeti altına giren bu yerli sermayedar burjuvazinin inkişafına muvazi olarak, cihan harbinin müstesna şeraiti ve bu şeraitten bil'istifade kapitülasiyonların ilga edilmesi, 1914-1918 harp seneleri esnasında, bizzat Anadolu içinde, müreffeh köylülük ve şehirli esnaf arasında mühim bir tabakanın yükselmesini ve zenginleşmesini mümkün kılmıştı. Kemalist inkilâbının içtimaî temelini teşkil eden, vilayetlerde gittikçe yükselen, ve bir sanayi burjuvazisine tahavvül etmek yolunda yürüyen, bu ticaret burjuvazisidir. Millici inkîlap her şeyden evvel, beynelmilel mali sermayenin vesayetinden ve müdahalesinden kurtulmak azmıyla, bu sınıfın yapmış olduğu imperyalizm aleyhtarı ciddi gayretlerin; ve köylülüğün sefil ve hoşnutsuz ana kütlelerini ve emekci halkı, millî kurtuluş şiarı etrafında, toplamak hususunda gösterdiği kabiliyetin mahsuludur.

Türkiyeyi ecnebî sermayesinin istilâ etmesine, ve memleketin tabiî servelerini imperyalismin elegeçirmesine mukavemet maksadıla, millici burjuvazi tarafından girişilen, iktisadî teşebbüslerin, — bundan da daha ehemmiyetli — bir neticesi, ***müstahsıl kuvvetlerin sür'atle inkişafı ve tezine milli bir proletaryanın vücut bulması olmuştur.*** İctimaî kuvvetler muvazenesinde Türkiye amele sınıfı ep eyi zamandan beri ihmal edilebilecek bir kemmiyet olmaktan çıkmıştır. Kısa fasılalarla, senelerdenberi patronlara karşı girişmekten halî kalmadiği iktisadî metalip mücadeleleri, ve köylülük ve küçük burjuvazi ile birlikte, bil'fiil iştirâk ettiği burjuva inkilâbı hareketleri (1908 ve 1920-1922) *onun esaslı bir sınıf şuuru iktisap etmesini temin ettiler.* Merhametsiz bir sermayedarlık istismarına tabi olan *Türkiye amele sınıfı,* bugünden, kendisini kat'i kurtuluşa îsal edecek olan, *ihtilâlkâr siyasî mücadelelere atılmanın icap ettirdiği olgunluğa malik addolunabilir.*

Resmî istatistiklere göre, memlekette — 256,000 ni sanayi amelesi olan — 400,000 ni mütecavis bir ecirler kütlesi mevcuttur. Bunun yanında mikdarı 450,000 aile kadar tahmin edilen, yersiz yurtsuz ve aç muazzam bir köylü kütlesi vardır. Bunlar iş kuvvetlerini yok bahasına kiralıyarak, zengin köylüler, ve çiflik sahipleri menfaatına ırgatlık etmek suretile geçinmeğe uğraşırlar. Insafsızçe soyulan, ağızından lokması çalınan bu muztarip rençber kütlesının genç nesilleri asında, sermayedarlara karşı olan kusumet derin kökler salmış; ve *onların gündelik ekmekleri için olan mücadeleleri, son rubu asır zarfında, sınıf mücadeleleri mahiyetini ihraz etmeğe başlamıştır.* Iktidar makamında birbirlerini takip eden siyasî burjuva teşekküllerinin — ve en son halk fırkasının — onların iktisadi hareketlerine düşmancasına müdahaleleri ve kendilerini daimî bir tethişe tabi tutmaları, bu ezilen şehirli ve köylü ecir kütlelerinin toplanmaktan ve teşkilâtlanmaktan alkoyabilmişsede, şuurlanmalarına ve aralarındaki tesanüt bağlarının günden güne kuvvetlenmesine mani olamamıştır. Kemalist hükûmet, mevcudiyetini tehdit eden en büyük tehlüke irtica tehlükesi olduğunu mütemadiyen ileri sürdüğü halde, tekmil tethiş tedbirlerini olanca şiddetlerile amele sınıfına karşı kullanmağa, diktatorluğunun daha başlangıcında, luzum gürmüş; ve bu ezme ve yıldırma siyasetini her gün bir az daha keskinleştirerek, son zamanlar adeta hakimiyetinin bir esas umdesi talakkî etmeğe koyulmuştur. Bu, onun ictimaî ve iktisadî fealiyetlerine verdiği istikametin tabiî bir neticesidir. Zira onun, menfaatlerini temsil ve müdafaa ettiği, türk burjuvazisi, asgarî bir zaman zarfında, pek gerisinde bulunduğu beynelmilel sermayedarlık seviyesine irişmek gayesini takip ediyor. Halbuki bu gayeyi tahakkuk ettirmeğe medar olabilecek, eli altında mevcut yeğâne çare, ifrat derecede iş kuvvetini istismar etmekten, ve dahilî pazarı — yani köylü ve şehirli geniş müstehlik kütlelerini — hudutsuz bir tarzda soymaktan ibarettir. Başka türlü, onun, az çok ehemmiyetli haiz bir sermaye teraküm ettirmeğe muvaffak olması imkân haricindedir. Bu sınıfî düşünceler, irticaın hücumlarını def etmek zaruretinde kaldığı sıralarda bile, onu amele inkilâbı cephesine de kudurgan savletlerde bulunmağa sevketmektedir.

Fakat halk fırkasının ve hükûmetinin, amele sınıfını — inkilâpçi gazetalarını imha etmek, ve zındanlarda çürüttüğü en atılgan ve fedakâr başlardan kendisini mahrum etmek suretlerile — *dagnık ve şuursuz bir sürü haline irca etmeğe matuf gayretleri kısır kalmağa mahkûmdur.* Zira TKP her yeni imha teşebbüsünden daha kuvvetli bir halde çikarak, hiç cesaretini kaybetmeksizin, onları teşkilâtlandırmak, inkilâpçi mücadelelere sevketmek, ve günden güne mücadeleciliklerini ve şuurlarını yükseltmek için, her fırsattan istifade edecek, fasılasız bir tarzda uğraşacaktır.

Cihan harbinden ve büyük teşrinisani inklâbından evvel, monopolcu sermayedarlık yükselici bir yürüyüşle ilerilediği, ve bütün dünya büyük soyguncu Devletler arasında paylaşılmış bulunduğu sıralarda, imperyalistler, ihtiraslarına karşı en ufak mukavemetleri bile tasavvurun fevkınde zalimane bir tarzda ezmekten çekinmiyorlardı. Türkiye gibi

Mukaddime

Bu risalede okuyucularımıza, Türkiye kommunist fırkasının faaliyet programını, ve memleketimizin inkilâp mes'eleleri hakkındaki görüşlerini (tezlerini) takdim ediyoruz. Bu iki kıymetli tarihi vesika 1929 senesi ortalarında, T. K. P. muvakkat merkez komitası tarafından kaleme alınmış, ve Kommunist Beynelmileli İcra Komitasına arzedilmişti. Onların ihtiva ettiği tahliller, siyasî hükümler ve direktifler Kominternin komisyonlarında esaslı ve etraflı bir tetkike tabi tutulduktan sonra, İcra Komitası Siyasî Kitabetinin 1930 şubat ayının ikinci celesesinde resmen tasvip ve tasdik edilmiştir. Kommunist hareketine temel teşkil eden ve istikamet veren fikriyat bu vesikalarda icmal edilmiş bulunuyor. Vaktinde onlar yalnız fırka azalarına temin edilebilmiş geniş mikyasta neşri bazı manialara çarpmıştı. Bugün bu ihtiyacı da temin edebilmekten büyük bir hazz duymaktayız.

Türkiye kommunist fırkası programının ana hatları ilk defa fırkanın 1925 umumi kongrasında çizilmişti. Ertesi sene zarfında merkez komitasının harici bürosu bu lâyihayı tadil ederek mazbut bir program şekline sokmuş; bu proje, 1926 fırka konferansı tarafından tadil ve kabul edildikten sonra, Kominternin tasvibine mazhar olmuştu. Elyevm muteber olan ve bu risalede neşredilen program, vakayiin sür'atle inkişafı neticesi, bilhassa halk fırkasına dair hükümleri eskimiş olan bu ilk programın, harpten sonraki sermayedarlığın üçüncü devresine uyacak bir tarzda tashih ve tevsi edilmiş muaddel bir şeklinden ibarettir.

Bu vesileden bil'istifade, programda ve tezlerde, âdeta remizler ve veciizeler tarzında ifade edilmiş olan fikirleri bir az izah ve tefsir etmekle okuyucularımızın tetkiklerini kolaylaştırmış olacağımız kanaatindeyiz.

3

TKP II. Programı'nın 7. sayfası burada sona eriyor. Programın 8. ve 9. sayfaları elimizde bulunmadığından gelecek sayımızda yayınlayacağımız bölüm 10. sayfadan başlayacaktır. Duyurur, özür dileriz.

Yanlışı düzeltmek yeniyi kurmak için ileri

Değerli yoldaşlar,

Geçici Yol Arkadaşları adlı broşür elimize kısa bir süre önce geçtiği için, artık sanırız tüm örgüt için kapanmakta olan bir olayın üzerinde, tartışma olanağını daha yeni bulduk.

Gerçeği söylemek gerekirse broşürde anlatılan olaylar bizlerin geçirdiği sürecin çok dışında kaldığı için salt "geçmişi tazelemek" adına da olsa diyolog konusu bile yapamadık. Ne var ki broşürün sonunda, bizce geçmişte Türkiye devrimci hareketine büyük darbeler indirmiş, gelecekte de indirebilecek acı bir gerçeğin bir kere daha vurgulanması gereğini gördük: Bu da geri kalmışlığımızın bir sonucu olarak, tüm toplumsal yapımızda ve bunun yansıması olarak da devrimci harekette eleştiri olgusunun kavranamamış olmasıdır.

Çarpık gelişen bir toplumsal yapının sonucu olarak bilimsel bir tartışma sürecini geçirmemiş olmamız, olayları, kavramları, insanları kısacası tüm bir yaşamı çok boyutlu bir değerlendirme süzgecinden geçirememememize yol açmıştır. İşte bunun sonucu olarak eleştiriye de, varolan konumumuzu sağlamlaştırma veya doğrulama, öznel durumumuz neyi gerektiriyorsa bizim dışımızdaki gerçekliğin değerlendirilmesine de bu açıdan bakma olarak yaklaşılmaktadır.

Gerçeğin değerlendirmesini yaparken, hep kendi "bireysel" penceremizden yaklaştığımız sürece bu gerçekliğin dönüşümündeki yerimizi almamız olanaksız olacaktır. Bizim dışımızdaki dünya zaten kendi dinamizmi içinde değişmektedir, sorun bu dinamizm içinde elenmemek, belirleyici olmak sorunudur. Bunun gerektirdiği de başta söylediğimiz gibi, çok boyutlu, sistemli yanaşımdır. Bunun tersi, burjuva ideolojisinin etkisini berrak bir biçimde görebileceğimiz, yıkıcı bir "eleştiri" inancıdır. Sorun varolan bir yanlışın düzeltilmesi, yeninin kurulması doğrultusunda olmalıdır. Ayrıca önerdiğimiz yeninin ve değişmesini istediğimiz eskinin geçmiş süreçle ve olmasını istediğimiz yeni süreçle arasındaki ilişkiyi ortaya koymak zorundayız.

Günlük yaşamda insanlarımızın ana sorunu hep "kim, ne yapmış" "nasıl yaşıyormuş" vb. olmuştur. Çok yakın bir tarihte kendi içimizde de gördüğümüz olay buna bir örnektir.

Eleştiri adına yapılan, nesnel temeli kesinlikle belli olmayan, öznelliği apaçık bir yaklaşımdır. Özel, belki de uzun süreçte geneldeki belirleyicilikleri çok az olacak olan birtakım "sorunlarla" ilgilenilmiş. Ne var ki biz bunu yapanların kendilerini aynı düzeyde suçlayamayacağız. Çünkü sorun onların bireysel yapılarından değil, gerçekten tarihsel bir çarpıklığın yansımalarından birisidir.

Herşeye karşın yaşam bizle birlikte gelişiyor.

En içten selâmlar.

Direniş, Ankara

Gazete satışından çıkan dersler

Sizlere sürekli ve düzenli sürdürdüğümüz, kahvelerdeki gazete satışlarımızdan bilgi ve deneyim aktarmak istiyorum.

Kahvelerde yapmış olduğumuz gazete satışları ilk zamanlar kendimizi Türkiyelilere tanıtma düzeyinde oldu. Hiç yılmadan bu kahveleri düzenli ziyaretimiz, insanlar arasında oldukça büyük bir sempati yarattı. İlk zamanlar yaptığımız gazete satışına "ne gerek var" diyen insanlar, bugün seve seve merkez organımızı alıyor.

Yığın çalışması konusunda bize en büyük destek merkez organımız oluyor. Onu yığınlara götürerek, onlarla tanışma, konuşma, kafalarına takılan soruları birlikte tartışma fırsatlarını buluyoruz. İşte bu noktada insan yine menşeviklere çatmadan duramıyor, çünkü yığınlara inmede, yığınlara esas sorunları anlatma yerine, burjuvaziye yardakçılık yaparak, konuları saptırarak en büyük sahtekarlığı yapıyorlar.

Gazete satışlarımıza bağlı olarak yığınlara inmede şu deneyimi her zaman görüyoruz: Yalnızca gazeteyi satmakla iş olmuyor. Çok doğaldır ki insanın kafasına bazı sorular takılır ve bu sorulara yanıt istemek de en doğal istemidir. Bunu ona gazeteyi götürenden istemesi bence en güzeli, en doğru olanı oluyor.

İlk başta şunu anlıyoruz ki, o kişi verdiğimiz gazeteyi en azından bir kere okumuş, daha çokşey öğrenmek istiyor, kafasının daha çok açılmasını istiyor. O anda görev bizimdir işte. O kişi ile ilişkilerini düzenli ilerletmek için bundan daha güzel bir imkan olmaz. Yeter ki biz merkez organımızın düzenli eğitimini yapalım, varsa eğer kendi kafamıza takılan sorularımızı önceden gerekli organlarda tartışalım, eğitimimizi hiç aksatmayalım. Her yeni sayıyla birlikte, burjuvaziye ve oportünizme karşı Leninci görüşümüzü daha da sağlamlaştırdığımızı akıldan çıkarmayalım. Eğer biz kendimizi ideolojik olarak ilerletmezsek, ilişkilerimiz dostluktan öteye gitmez, gün gelir o da kopar gider.

Üç yıl önceki Türkiye'nin durumu ile bugünkü Türkiye'nin durumu biliyoruz ki çok farklıdır. Bırakalım 3 yılı 1 yıl içinde bile büyük farklılıklar olmuştur. Bu farklılıkları bir kahvedeki gazete satışımızda, işçiler arasında geçen tartışmadan sizlere aktarmak istiyorum.

Bir kahvede bir işçi şöyle sordu: "Bu gazeteyi sattığınızdan Kenan Evren'in haberi var mı?" Bize daha fırsat kalmadan diğer bir işçi Evren'e müthiş bir küfür savurarak yanıtladı: "O da kim oluyormuş? Memleketin anasını ağlatıyor. Demokrasi diyor milleti inim inim inletiyor. Şeçimler diyor, kendisinin daha evvelden belirlediğini başa getirmek için halkın parasıyla Türkiye'de oradan oraya seyahat ediyor. Ama bilsin ki bu iş böyle gitmez." Diğer işçiler de kendi görüşlerini belirttiler: "Seçim oyunlarıyla daha da bir sahtekarlığını ve kimlere hizmet etmek istediğini ve bunun için başa geldiğini ve de başta kalmak istemini gösterdi."

Derneğimize gelen bir işçi de, geçen yılla bu yıl arasında Türkiye'de çok büyük değişikliklerin olduğunu, halkta gittikçe bir kin duyma havasının büyüdüğünü, bir işçi ailesi için yaşamın gerçekten çok zor olduğunu, gümrüklerde işçilere zorlukların gösterildiğini, rüşvetin eskisinden daha da çok olduğunu, ekonomik zorluklar nedeniyle fuhuşun akıl almaz bir şekilde artmış olduğunu anlattı. Yaşadığı bir deneyimi aktardı. Bu gidişatı cuntanın durduramayacağını, bilakis bu yollara onun destekçi olduğunu söyledi. Aynı işçi arkadaş sözlerini şöyle tamamladı: "Onu denedik olmadı, bunu denedik olmadı. Sosyalizmden korkmayalım. Bize bu sistem gerek, ama herşeyden önce başı çekecek bir güç lazım."

Evet yoldaşlar, bu işçi arkadaşın dedikleri bunlar. Gerçekten çok önemli bir istemi belirtiyor. Bizlere birşeyi daha iyi kavramamızı gösteriyor. İşçi sınıfımız, Türkiye halkları kinle doluyor, faşist cuntayı devrimle alaşağı etme olasılığı artıyor. Devrimin başını çekecek öncü gücün gerekliliğini işçi arkadaşımız açıklıkla belirtiyor.

Türkiye işçi sınıfının öncü gücü TKP'yi oportünizmden arındırarak faşist cuntaya karşı savaşta ileri!

Koray Kalpaklı, Köln

Üreten biziz
Yöneten de biz olacağız!

Kadın erkek tüm işçileri savaşıma çağırıyoruz

Yoldaşlar,
Biz kadın işçilerden oluşan bir İMG'yiz. Amacımız bilinçlenmek, kendimizi yetiştirmek. Bunun için eğitim çalışmaları yapmaya karar verdik.

Eğitim El Kitabı'nı ve *İşçinin Sesi*'ni düzenli olarak okuyacağız ve gazetemize Hollanda'daki işçi kadınların durumları ile ilgili bilgileri ileteceğiz.

Hollanda'da çalışan Türkiyeli kadınların sorunları çoktur. En kötü işlerde, en ağır koşullarda çalışıyoruz. Yabancı işçi olduğumuz için çifte horlanıyoruz, aşağılanıyoruz. İşyerlerinde sömürüldüğümüz yetmiyormuş gibi evde de bütün işleri bizler yapıyoruz.

Buradaki işçi kadınların çoğunun çocukları Türkiye'de. Burada olan küçük çocuklarımızı da çok yüksek fiyatla Hollandalı bakıcılara veriyoruz. Çocuklarımızı ancak haftada bir kere görebiliyoruz. İstediğimiz gibi yetiştiremiyoruz.

İnsanın insanı ezmediği, sömürmediği bir dünya istiyoruz. Biliyoruz ki böyle bir dünya ancak biz işçilerin çabasıyla kurulabilir. Kadın erkek tüm işçi kardeşlerimizi sosyalist bir dünya kurmak için savaşıma çağırıyoruz!

Kahrolsun işçiyi ezen, sömüren kapitalizm!

Yaşasın sosyalizm!

Zetkin İMG, Hollanda

Faşizmin 3. yılını lanetledik

Yoldaşlar,
Norveç'te faşist cuntayı protesto gösterisi 10 Eylül'de Oslo'da yapıldı.

Eylem Şilili ve Kürdistanlı arkadaşlarla beraber düzenlendi.

Yürüyüşe 2 bin dolayında kişi katıldı. Önce Şili konsolosluğu önüne gidildi ve sonra Türkiye konsolosluğu önüne gidilerek Norveççe-Türkçe sloganlar atıldı.

Yürüyüş öncesi, Norveç'in çeşitli kentlerinde "Tanklarla gelen devrimle gitmelidir" ve "Sesini Yükselt" afişlerini geniş çapta yapıştırdık.

Devrimci selamlar.

Selim İleri, Norveç

Faşizme karşı yürü, burjuva muhalefeti sergile
Dayanak illegal partinin gücü, legal hareketi etkile

10 Eylül'de faşist cuntayı protesto eylemi

Faşist cuntanın 3. yılında tüm Türkiyeli devrimci ve demokratik kuruluşlar faşizmi protesto etti.

10 Eylül'de Amsterdam'da yapılan yürüyüşe çok sayıda Türkiyeli katıldı. BİRKOM ve diğer örgütlerin ortaklaşa düzenledikleri yürüyüş çalışmalarına biz de aktif olarak katıldık. Merkezi yerlerde yaygın afişleme yaptık.

Yürüyüş sonrası, DİSK ile dayanışma gecesine katıldık. Gecede yayın masamızı açarak bir hayli yayın sattık. Gece, menşeviklerin çıkardığı bir olay dışında oldukça iyi geçti.

Berivan Emek, Hollanda

Bir İMG daha

Yoldaşlar,
Hollanda'da bir İMG daha kurduk ve ilk toplantımızı yaptık.

Toplantıda neler yapabileceğimizi kararlaştırdık. Adımızı Genç Savaşçılar koyduk.

Genç Savaşçılar olarak görevlerimizi şöyle saptadık.

1) Düzenli toplantı yapmak.
2) Düzenli eğitim yapmak.
3) Gazetemize sürekli enformasyon yazmak.
4) Gazetemizin dağıtımını yapmak.
5) Yığın bağlarını güçlendirmek.

Eğitim El Kitabı'ndan eğitime başladık.

Bölgemizin de *İşçinin Sesi*'nin güçlü bir kalesi olması için tüm özverimizle çalışacağız.

Yoldaşça selamlarımızla.

Genç Savaşçılar, Hollanda

Paris'te Altun olayını protesto ettik

1 Eylül günü Paris'te Federal Almanya konsolosluğu önünde C. Kemal Altun olayını protesto ettik. Eyleme katılanların sayısı 100'ün üzerindeydi. Çeşitli örgütlerden devrimcilerin yanı sıra herhangi bir örgüte bağlı olmayan kişiler de vardı.

Eylemde "Kahrolsun Alman emperyalizmi", "Zimmerman katil, Evren katil", "Kahrolsun faşist cunta", "Yaşasın uluslararası dayanışma" belgileri atıldı. Eyleme katılan hareketlerin ortak hazırladıkları bildiri üç dilde okundu ve dağıtıldı.

Emperyalistler ve ortakları kan içmeye devam ediyor. Kahrolsun emperyalizm, kahrolsun faşizm!

Yaşasın devrim!

T. Ali, Paris

Zürih'te Altun olayını protesto ettik

Zindanlardaki direnişler,ölüm oruçları, protestolar yurt dışında sürdürülen destekleme eylemleri, tüm bunların hepsi yeni dönemin niteliklerini gözler önüne seren, devrimci psikolojinin yığınları sarmaya başladığını gösteren önemli olaylar dizisidir. İşçi sınıfımız, Kürt ve Türk halkları, faşist diktatörlüğün üç yıldır uyguladığı ekonomik ve siyasal şiddete artık yeter diyor. Pasif beklemenin, boyun bükmenin yerini, yavaş yavaş direnme, karşı koyma, başkaldırma alıyor.

Cemal Kemal Altun işte böyle bir dönemde faşizme teslim olmaktansa ölümü göze aldı.

Haber duyulunca, Zürih'te BİRKOM ve diğer bazı siyasal hareketler ortak bir toplantı yaptılar. Toplantıda Federal Almanya konsolosluğu önünde bir protesto gösterisi yapılmasına karar verildi. 2 Eylül Cuma günü Türkiyelilerden ve İsveçlilerden bir gurup militan konsolosluğun önünde toplandık. Üzerlerinde Almanca "Kemal Altun'un katilleri faşist Türkiye cuntası ve Federal Almanya hükümetidir", "Siyasi ilticacıların iadesi durdurulsun" yazılı iki bez pankart konsolosluğun duvarına asıldı. Hep birlikte Türkçe ve Almanca "Katil Zimmerman", "Kahrolsun askeri faşist diktatörlük" belgilerini haykırdık. Topluluk adına bir İsviçreli protesto bildirisini okudu. Yine belgiler attık ve daha sonra düzgün bir biçimde eylem yerinden ayrıldık.

Yoldaşça selamlarımızla.

Devrimin Gücü, Zürih

Üreten biziz
Yöneten de biz olacağız!

BİLDİRİ

TKP 63 YAŞINDA

Partimizi daha yoğun, zorlu ama çok zevkli ve onurlu bir hazırlık bekliyor. Partimiz bilinciyle, 63 yaşının deneyimiyle faşizmi alaşağı etmek için savaşıyor.

İşçi sınıfının, emekçi yığınların, Kürt halkının kızgınlık içinde olduğu, artık Türkiye'nin günlük yaşamında, kahvede, otobüste, trende kendini açığa vuran ve burjuvazinin de çok iyi gördüğü bir olgudur.

Halk yığınlarında hoşnutsuzluğun birikmiş olması, burjuvazinin de kendi durumundan pek memnun olmaması ve halktaki hoşnutsuzluğu kendi çıkarları doğrultusunda taban edinme çabası, bunun istemeden patlamalara yol açma olasılığı karşısında, faşist cunta her türlü yolu deneyerek, siyaseti yalnızca güdümlü çerçeve içinde tutmaya kararlı görünüyor.

Olanakların artması, bu dar, güdümlü siyasal çerçevenin genişlemesi, hatta parçalanması ve halk yığınlarındaki öfkenin açık siyasal savaşıma yansıması yönünde bir eğilimdir.

Öte yandan tehlikenin artması, çizdiği dar sınırları korumak için faşist cuntanın girişebileceği daha azgın baskı ve terör önlemlerini içermektedir.

Ülkenin kritik dönemece doğru ilerlediği sırada komünistler *titiz* ve *uyanık* olmak durumundadırlar. Ülkemizde halkın gerçek ve kalıcı kazanımlar elde etmesi faşist cuntayı ileri demokratik halk devrimiyle yıkmaktan geçiyor.

Bugün cezaevlerinde, fabrikalarda, tarlalarda cuntayı devrimle yıkmak için savaşan komünistler, üzerlerine yüklenen tarihsel sorumluluğu yerine getirmek için savaşıyorlar.

Partimizin 63. yıldönümünde burjuvaziye karşı savaşan tüm dünya halklarına selam olsun!

TKP-İşçinin Sesi
Ege örgütü

İşçinin Sesi bu kez de haklıdır

11 Eylül 1983'de Paris'de Fransa Komünist Partisi (FKP) yayın organı *L'Humanite*'nin şenliğine *İşçinin Sesi* sempatizanları da, *İşçinin Sesi* yayınlarını tanıtmak üzere katıldılar.

İşçinin Sesi sempatizanlarının bu çalışmasına bütün gün boyunca ne FKP sorumluları, ne de güvenlik görevlileri tarafından en küçük bir karışma olmadı. Yoldaşlarımız yayın dağıtımını ikişer kişilik ekipler oluşturarak yaptılar.

Bu ekiplerden birine, menşeviklerin masası önünde Ahmet Muhtar Sökücü önce ağır bir dille küfretmiştir. Yoldaşlarımız kendisine yaptığının ayıp olduğunu hatırlatınca 6 menşevik bu 2 yoldaşımıza sopalarla saldırmışlardır.

Yoldaşlarımız olay yerinden ayrılıp durumu değerlendirmek üzere FİB lokaline dönmeye karar vermişlerdir. Metroda, yoldaşların, kendilerine sopayla saldıran menşeviklerden birine rastgelmeleri üzerine kavga çıkmış, biraz canı yanan menşevik derhal polis çağırmıştır. Menşeviğin gösterdiği yoldaşlarımız polis tarafından tutuklanmıştır.

FİB lokalinde durumu değerlendiren *İşçinin Sesi* sempatizanları, şenlik FKP'nin şenliği olduğuna göre, FKP'den bir yasaklama gelmediği sürece yayın dağıtımını sürdürmeye karar vererek yeniden şenlik yerine dönmek üzere yola çıkmışlardır. Ancak bu kez de 5 yoldaşımız, metro çıkışına pusu kurmuş olan 8-10 menşeviğin sopalı saldırısına uğramıştır. Olay yerine polisin gelmesi üzerine menşevikler kaçmışlar, polisin şikayetçi olmaları yönündeki önerilerine rağmen yoldaşlarımız önemli birşey olmadığını söyleyerek metrodan ayrılmışlar ve şenlikte yayın dağıtımını tamamlamışlardır.

12 Eylül'de yapılan Fransa BİRKOM toplantısında *İşçinin Sesi* temsilcisi gelişmeleri duyurmuş ancak aldığı yanıt, *İşçinin Sesi*'nin bu şenliğe gitmemesi gerektiği yollu anlaşılmaz bir tutum olmuştur. Haklılık ölçütünü bir kenara bırakan bu yanaşımın mantıksal uzantısı, "olay" çıkacağı için savaşımdan vazgeçmektir. Bu yanlış tutum karşısında yoldaşımız, şenliğin menşeviklerin değil, FKP'nin şenliği olduğunu, menşeviklerin orada konuk olduğunu, böyle bir durumda, biçimde en kabul edilebilir davranışın menşeviklerin FKP yöneticilerine başvurmaları olabileceğini anlatmış ancak BİRKOM örgütlerinin temsilcilerinin tutumları değişmemiştir.

Menşevikler BİRKOM örgütlerinin bu tutumundan cesaret alarak *İşçinin Sesi*'nin Paris'te gazete satışına çıktığı yer ve saatte toplandılar. Ancak gazete satışına gelen *İşçinin Sesi* sempatizanlarının örgütlü gücünü ve işini yapmaya kararlı tutumunu görünce BİRKOM örgütleri yöneticilerinin himayesinde bölgeyi terkettiler.

Menşeviklerin *L'Humanite* şenliğinde "ahbaplar" arasında olmaktan aldıkları cesaretle başlattıkları şımarıklığı, BİRKOM örgütlerinin arasındaki görüş ayrılıklarından yararlanarak sürdürmeye çalışmaları, *İşçinin Sesi* sempatizanları arasında haklı ve kaçınılmaz olarak kızgınlık yaratmıştır. Bu kızgınlıkla, *İşçinin Sesi* sempatizanları da onlara bir mesaj iletmişlerdir.

Mesajı alan menşevik yöneticiler bir kez daha BİRKOM'a şikayetçi oldular. BİRKOM örgütleri yaptıkları toplantıda *İşçinin Sesi* temsilcisine mesajın menşevikler tarafından anlaşıldığını düşündüklerini, ayrıca bir kez daha menşevikler ile görüşeceklerini söylediler. Bu anlayış çerçevesinde ve menşeviklerin bir daha böyle bir şımarıklık yapmamaları koşulu ile *İşçinin Sesi* sempatizanları olağan siyasal çalışmalarına döndüler.

İşçinin Sesi sempatizanlarının başını çektiği ve Paris konfeksiyon işkolunda süren en uzun grevin, olayların durduğunun ertesi günü başarıyla sonuçlanması, bu olağan çalışmaların en güzel bir örneğidir.

Durum böyleyken 23 Eylül 1983 tarihli *Türkiye Postası*, olayları, benimsediği Bab-ı-âli gazeteciliği anlayışına çok uygun bir biçimde haber verdi. Haber "*Türkiye Postası* Fransa temsilcisine 4 kişi pusu kurup saldırdı" başlığını taşıyor. Haberde şöyle deniyor: "Saldırı ilericiler arasında, 'gazetemizin artan saygınlığına karşı işçi düşmanı çevrelerden yönelen gerici bir tepki' olarak nitelendi." Haber, "*Türkiye Postası*"nı ve gazete temsilcilerini faşist cuntanın da 'düşman' bellediğini" hatırlatarak(!) son buluyor.

Saldırıyı başlatan, defalarca pusu kuran menşeviklerdir. Bu nedenle ancak, burjuvazinin de faşist cuntanın da düşman bellediği gazetemiz *İşçinin Sesi*'nin "artan saygınlığına karşı işçi düşmanı çevrelerden yönelen gerici bir tepki" olarak nitelendirilebilir!

Avusturalya'dan yoldaşlarımız 7. Yaz Taarruzu'na ... oranında katkı yaptılar. Resim, faşist cuntayı protesto için Avusturalya'da yapılan ve yoldaşlarımızın da katıldığı bir eylemi gösteriyor.